

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

6 Δεκεμβρίου 2017

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 4268

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 13214

Πλαίσιο υλοποίησης υπομέτρου 19.2, του μέτρου 19, Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων, (ΤΑΠΤοΚ) του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020, για παρεμβάσεις Ιδιωτικού χαρακτήρα και λοιπές διατάξεις εφαρμογής των τοπικών προγραμμάτων.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α) της παραγράφου 2 του άρθρου 69 του ν. 4314/2014 «Α) Για τη διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, Β) Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2012/17 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2012 (ΕΕ L 156/16.6.2012) στο ελληνικό δίκαιο, τροποποίηση του ν. 3419/2005 (Α' 297) και άλλες διατάξεις» (Α' 265), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει,

β) του άρθρου 90 του «Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και κυβερνητικά όργανα» που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 (Α' 98).

2. Το π.δ. 107/2014 «Οργανισμός Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων» (Α' 174), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 45 του ν. 4305/2014 (Α' 237) και ισχύει.

3. Το π.δ. 73/2015 «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 116).

4. Το π.δ. 24/2015 «Σύσταση και μετονομασία Υπουργείων, μεταφορά της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων» και ειδικότερα το άρθρο 2, (Α' 20) όπως ισχύει.

5. Το π.δ. 70/2015 (ΦΕΚ Α' 114) «Ανασύσταση των Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Ανασύσταση του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου και μετονομασία του σε Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Μετονομασία του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων σε Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού σε

Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μεταφορά Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού».

6. Την υπ' αριθμ. 2545/17-10-2016 κοινή υπουργική απόφαση «Εκχώρηση αρμοδιοτήτων της ΕΥΔ ΠΑΑ 2014 2020 2014-2020 στις ΕΥΔ Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΕΠ) Περιφερειών».

7. Την υπ' αριθμ. 1065/19.04.2016 (ΦΕΚ 1273/Β' /04-05-2016) υπουργική απόφαση για τη θέσπιση διαδικασιών του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου του Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας 2014-2020», όπως κάθε φορά ισχύει.

8. Τον κανονισμό 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, το Ταμείο Συνοχής, το ΕΓΤΑΑ και ΕΤΘΑ και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, Ταμείο Συνοχής, ΕΤΘΑ και για την κατάργηση του καν. (ΕΚ) 1083/2006.

9. Τον κανονισμό (ΕΕ) 1305/2013 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το ΕΓΤΑΑ και την κατάργηση του καν. (ΕΚ) 1698/2005 του Συμβουλίου.

10. Τον κανονισμό (ΕΕ) 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου σχετικά με τη χρηματοδότηση, τη διαχείριση και την παρακολούθηση της κοινής γεωργικής πολιτικής και την κατάργηση των καν. (ΕΟΚ) 352/1978, (ΕΚ) 165/1994, (ΕΚ) 2799/1998, (ΕΚ) 1290/2005, (ΕΚ) 485/2008 του Συμβουλίου.

11. Τον κανονισμό (ΕΕ) 807/2014 για τη συμπλήρωση του καν. (ΕΕ) 1305/2013.

12. Τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 808/2014 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 1305/2013.

13. Τον κανονισμό (ΕΕ) 809/2014 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, όσον αφορά το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου, τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης και την πολλαπλή συμμόρφωση κατ' εξουσιοδότηση του κανονισμού (ΕΕ) 807/2004 για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) 1305/2013.

14. Η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01).

15. Τον καν. (ΕΕ) αριθ. 702/2014 της Επιτροπής της 25ης Ιουνίου 2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας και σε αγροτικές περιοχές συμβιβάσιμων με την εσωτερική αγορά κατ'εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως κάθε φορά.

16. Τον καν. (ΕΕ) 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ'εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης.

17. Τον καν. (ΕΕ) 2017/1084 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 14ης Ιουνίου 2017 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 όσον αφορά τις ενισχύσεις για τις λιμενικές και αερολιμενικές υποδομές, τα όρια κοινοποίησης για τις ενισχύσεις για τον πολιτισμό και τη διατήρηση της κληρονομιάς και για τις ενισχύσεις για αθλητικές υποδομές και πολυλειτουργικές ψυχαγωγικές υποδομές, καθώς και τα καθεστώτα περιφερειακών ενισχύσεων λειτουργίας για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές, και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 όσον αφορά τον υπολογισμό των επιλέξιμων δαπανών.

18. Τον καν. (ΕΕ) 1405/2006 του Συμβουλίου της 18ης Σεπτεμβρίου 2006 σχετικά με τον καθορισμό ειδικών μέτρων για τη γεωργία στα μικρά νησιά του Αιγαίου και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1782/2003.

19. Τον καν. (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 της Επιτροπής της 18ης Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.

20. Τις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων (2004/С 244/02).

21. Την υπ' αριθμ. С (2015) 9170/11.12.2015 απόφαση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, για την έγκριση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2014-2020.

22. Την υπ' αριθμ. κοινή υπουργική απόφαση 2986/ 25-11-2016(ΦΕΚ/Β' /3885/2-12-2016), περί προσδιορισμού των λειτουργικών μορφών και κατηγοριών των τουριστικών καταλυμάτων και λοιπών τουριστικών εγκαταστάσεων που εντάσσονται σε προγράμματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

23. Τον ν. 4276/30-07-2017 (ΦΕΚ/Α' /155/30-07-2014), περί απλούστευσης διαδικασιών λειτουργίας τουριστικών επιχειρήσεων και τουριστικών υποδομών, ειδικές μορφές τουρισμού και άλλες διατάξεις.

24. Την υπ' αριθμ. 7888/08-05-2017 κοινή υπουργική απόφαση (ΦΕΚ/Β' /1654/15-05-2017), περί απλούστευσης πλαισίου λειτουργίας και χρήσης κολυμβητικών δεξαμενών.

25. Την υπ' αριθμ. 1746/21-01-2015 κοινή υπουργική απόφαση (ΦΕΚ/Β' /135/22-01-2015) περί καθορισμού των προδιαγραφών για τις υπηρεσίες του άρθρου 25 του ν. 4276/2014 (ΦΕΚ 155/30-07-2014) των τεχνικών, λειτουργικών και ειδικών προδιαγραφών των εγκαταστάσεων των οινοτουριστικών επιχειρήσεων.

26. Την υπ' αριθμ. 543/34450/24-03-2017 κοινή υπουργική απόφαση (ΦΕΚ/Β' 1145/03-04-2017) περί Πολυλειτουργικών Αγροκτημάτων.

27. Την υπ' αριθμ. 2635/13-09-2017 κοινή υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 3313/Β' /20-09-2017), περί πλαισίου λειτουργίας του υπομέτρου 19.2 «Στήριξη υλοποίησης δράσεων των στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (CLLD/LEADER)» του Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας περιόδου 2014-2020».

28. Την υπ' αριθμ. 2281/96031/14-09-2017 κοινή υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 3277/Β' /18-09-2017), για την «Ανάθεση καθηκόντων του ΟΠΕΚΕΠΕ ως Οργανισμού Πληρωμών στο πλαίσιο διαχείρισης του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης στις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ) Περιφερειών για τα Υπομέτρα 19.2, 19.3 και 19.4 του ΠΑΑ 2014 2020.»

29. Την υπ' αριθμ. 4912/120862/05-11-2015 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ/Β' /2468/17-11-2015) περί καθορισμού των όρων και των απαιτήσεων παραγωγής και διάθεσης τροφίμων οικοτεχνικής παρασκευής και των διαδικασιών καταχώρισης των μονάδων παρασκευής αυτών στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Οικοτεχνίας (ΚΗΜΟ), όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. υπουργική απόφαση 345/23924/02-03-2017 (ΦΕΚ/Β' /2017) και ισχύει.

30. Την υπουργική απόφαση 3206/12-12-2016 (Φ.Ε.Κ. 4111/Β' /2016) για την έγκριση προγραμμάτων τοπικής ανάπτυξης στο πλαίσιο πρόσκλησης υποβολής προτάσεων για την επιλογή Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης του Π.Α.Α. 2014-2020 και κατανομή πιστώσεων δημόσιας δαπάνης.

31. Την υπ' αριθμ. 74391/ΕΥΚΕ2634/13-7-2016 εγκύκλιο Υφυπουργού Οικονομίας Ανάπτυξης και Τουρισμού.

32. Το υπ' αριθμ. 2995/16-10-2017 έγγραφο της ΕΥΔ ΠΑΑ 2014 2020 για την σύμφωνη γνώμη της.

33. Το σύμφωνο γνώμης του ΟΠΕΚΕΠΕ κατόπιν της από 24/10/2017 (αρ. πρωτ. εισ. εγγρ. 11946/30-10-2017) ηλεκτρονικής αλληλογραφίας.

34. Το υπ' αρ. 11849/27-10-17 έγγραφο της ΕΥΚΕ για την σύμφωνη γνώμη της,

35. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας απόφασης δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

ΜΕΡΟΣ Α

Άρθρο 1

Σκοπός

Σκοπός της παρούσας είναι:

α) η θέσπιση γενικών διατάξεων που αφορούν την εφαρμογή των Τοπικών Προγραμμάτων (ΤΠ) των Ομάδων Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ),

β) η θέσπιση κανόνων και διαδικασιών στο πλαίσιο του Υπομέτρου 19.2 και 19.3 του LEADER/CLLD (ΤΑΠΤοΚ) του Μέτρου 19 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014 - 2020 (ΠΑΑ 2014 - 2020), όσον αφορά ιδιωτικού χαρακτήρα παρεμβάσεις.

Όπου γίνεται αναφορά στο ΤΠ, νοείται το πρόγραμμα αυτό ως προς το σκέλος του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ).

Άρθρο 2 Αρμόδιοι Φορείς

Για την εφαρμογή της παρούσας αρμόδιοι φορείς είναι οι εξής:

- Η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΑΑ 2014-2020 (ΕΥΔ ΠΑΑ 2014 - 2020), η οποία, σύμφωνα με το ν. 4314/2014, είναι αρμόδια για τη διαχείριση και εφαρμογή του ΠΑΑ 2014-2020 με αποδοτικό, αποτελεσματικό και ορθό τρόπο.

- Η Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής του ΠΑΑ 2014-2020 (ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020), στην οποία, σύμφωνα με την κοινή υπουργική απόφαση 24944/20-09-2016 (ΦΕΚ 3066/Β'/2016), εκχωρούνται αρμοδιότητες της ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020 και είναι αρμόδια για τον συντονισμό, την παρακολούθηση και την εποπτεία, της ορθής εφαρμογής των ΤΠ σε όλη τη χώρα.

- Οι Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης (ΕΥΔ) των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ) των οικείων Περιφερειών, δυνάμει της 2545/17-10-16 απόφαση εκχώρησης αρμοδιοτήτων, οι οποίες είναι αρμόδιες για την παρακολούθηση της υλοποίησης των ΤΠ σε Περιφερειακό επίπεδο.

- Ο Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ), ο οποίος έχει ορισθεί ως ο Οργανισμός Πληρωμών για το ΠΑΑ 2014-2020.

- Οι εγκεκριμένες για την εφαρμογή των ΤΠ, ΟΤΔ, οι οποίες είναι τοπικές εταιρικές σχέσεις Δημόσιου - Ιδιωτικού τομέα οι οποίες σχεδιάζουν και μέσω της Επιτροπής Διαχείρισης Προγράμματος (ΕΔΠ), υλοποιούν, σε προσδιορισμένες αγροτικές περιοχές ΤΠ, με ολοκληρωμένο πολυτομεακό ή/και πολυταμειακό χαρακτήρα στο πλαίσιο του Μέτρου 19 του ΠΑΑ 2014 - 2020.

Ειδικότερα, για την ορθή και χωρίς διακρίσεις διαχείριση του υπομέτρου προβλέπονται τα παρακάτω:

Η ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020 και η ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 είναι οι αρμόδιοι φορείς για τα εξής:

- Κατάρτιση θεσμικού πλαισίου, υποδείγματος πρόσκλησης και φακέλων υποψηφιότητας.

- Έλεγχος εποπτείας επί του συνόλου του συστήματος διαχείρισης και εφαρμογής.

- Συντονισμός διαχείρισης και εφαρμογής, παροχή οδηγιών και στήριξης στις ΕΦΔ των Περιφερειών και ΟΤΔ, παρακολούθηση και αξιολόγηση υλοποίησης του CLLD/LEADER.

- Επιτόπιοι και εκ των υστέρων έλεγχοι.

Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας είναι οι αρμόδιοι φορείς για τα εξής:

- Έλεγχος της διαδικασίας προκήρυξης και δειγματοληπτικός έλεγχος αποτελεσμάτων.

- Σύνταξη απόφασης ένταξης / χρηματοδότησης / τροποποίησης και ανάκλησης αυτής.

- Δειγματοληπτικός διοικητικός έλεγχος και αναγνώριση-εκκαθάριση των δαπανών.

- Παρακολούθηση της υλοποίησης του Υπομέτρου 19.2.

- Αποστολή στοιχείων προς τη ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020 και ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020

- Έγκριση τροποποίησης Τεχνικού Δελτίου πράξης (ΤΔΠ) εκτός διακριτών τμημάτων της πράξης.

Οι ΟΤΔ και η Επιτροπή Διαχείρισης Προγράμματος (ΕΔΠ) ως επίπεδο λήψης αποφάσεων για τη διαχείριση και εφαρμογή των ΤΠ, είναι οι αρμόδιοι φορείς για τα παρακάτω:

- Διαδικασία προκήρυξης και αξιολόγησης: καθορισμός κριτηρίων, προετοιμασία και δημοσίευση προκηρύξεων, παραλαβή προτάσεων υποψηφιότητας και αξιολόγηση αυτών, εξέταση προσφυγών.

- Σύνταξη ΤΔΠ, και τροποποιήσεις αυτού, όσον αφορά διαφοροποιήσεις του φυσικού αντικείμενου εντός των διακριτών τμημάτων της πράξης.

- Παρακολούθηση πράξεων: παραλαβή αιτημάτων πληρωμής, διοικητικός έλεγχος, επιτόπια επιθεώρηση, επιβεβαίωση οικονομικού/φυσικού αντικείμενου, καταβολή ενίσχυσης.

- Ολοκλήρωση πράξης.

Ο Οργανισμός Πληρωμών είναι ο αρμόδιος φορέας για τη διενέργεια των αντίστοιχων πληρωμών.

Άρθρο 3

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των πράξεων

Ο δικαιούχος οφείλει να ολοκληρώσει το οικονομικό και φυσικό αντικείμενο της πράξης, εντός του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματός της, όπως δηλώνεται στην αίτηση στήριξης, και εντός, το πολύ, τριών (3) ετών από την στιγμή της ένταξης. Σε κάθε περίπτωση μέχρι την 30-06-2023.

Σε πλήρως αιτιολογημένες περιπτώσεις, ο δικαιούχος μπορεί να ζητήσει παράταση του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος του έργου του, η οποία εγκρίνεται από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και δεν μπορεί να υπερβαίνει την 30-06-2023 και σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες από την αρχική καταληκτική ημερομηνία ολοκλήρωσης της πράξης. Επίσης, η ΟΤΔ έχει δικαίωμα για αίτημα ομαδικής παράτασης των χρονοδιαγραμμάτων έργων της ίδιας πρόσκλησης, από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, με την κατάλληλη τεκμηρίωση, για το ως άνω χρονικό διάστημα. Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης μιας πράξης μπορεί να παραταθεί για έξι (6) ακόμα μήνες - μετά από έγκριση της ΕΥΕ ΠΑΑ 2014 2020- σε εξαιρετικές περιπτώσεις μετά από με αιτιολογημένη αίτηση του δικαιούχου προς αυτή. Σε κάθε περίπτωση οι παραπάνω παρατάσεις δεν πρέπει να υπερβαίνουν την 30-06-2023.

Η ολοκλήρωση του χρονοδιαγράμματος ολοκλήρωσης της πράξης θεωρείται η κατάθεση του τελευταίου αιτήματος πληρωμής του έργου στην ΟΤΔ.

Σε περίπτωση μη τήρησης των παραπάνω, η πράξη απεντάσσεται, αυτόματα από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας. Σε περίπτωση που έχει καταβληθεί δημόσια δαπάνη, αυτή επιστρέφεται εντόκως, με την διαδικασία των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών.

Άρθρο 4

Ιδιωτική Συμμετοχή

Η ιδιωτική συμμετοχή του δικαιούχου, σε ότι αφορά τη πράξη, μπορεί να προέρχεται από ίδια κεφάλαια ή τραπεζικό δανεισμό ή/και συνδυασμό τους. Η απόδειξη της ιδιωτικής συμμετοχής δύναται να τεκμηριώνεται, είτε με υπεύθυνη δήλωση του δικαιούχου, είτε με σχετικό τραπεζικό έγγραφο.

Εξαίρεση αποτελούν οι πράξεις που ενισχύονται μέσω του άρθρου 14 του καν. (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής. Στην περίπτωση αυτή ο δικαιούχος οφείλει κατά την αίτηση να αποδεικνύει ότι διαθέτει την ίδια συμμετοχή σε ποσοστό τουλάχιστον 25% του προϋπολογισμού της πράξης είτε μέσω ιδίων κεφαλαίων είτε μέσω τραπεζικού δανεισμού ο οποίος δεν ενέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης.

Άρθρο 5

Περίοδος επιλεξιμότητας δαπανών

Ως έναρξη της περιόδου επιλεξιμότητας των δαπανών θεωρείται η οριστική υποβολή της αιτήσεως από τον δικαιούχο στο Πληροφορικό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ).

Δαπάνες που πραγματοποιούνται ή/και εξοφλούνται πριν την τελική ένταξη της πράξης, γίνονται με αποκλειστική ευθύνη του δικαιούχου.

Εξαίρεση αποτελούν οι Γενικές Δαπάνες του άρθρου 45 παρ. 2γ του καν. (ΕΕ) 1305/2013, οι οποίες είναι επιλέξιμες από την 1η Ιανουαρίου 2014, δυνάμει του άρθρου 45 παρ. 2 του καν. (ΕΕ) 1303/2013.

Οι γενικές δαπάνες για να είναι επιλέξιμες θα πρέπει να αφορούν αποκλειστικά το προτεινόμενο έργο.

Ειδικότερα, όσον αφορά στις πράξεις οι οποίες υλοποιούνται δυνάμει των κανονισμών (ΕΕ) 651/2014 και 702/2014 πρέπει να πληρείται ο χαρακτήρας κινήτρου και για τον σκοπό αυτό δεν πρέπει να έχει γίνει έναρξη εργασιών του υπό ενίσχυση σχεδίου πριν από την υποβολή της αίτησης ενίσχυσης από τους δικαιούχους.

Άρθρο 6

Είδος της ενίσχυσης

Η ενίσχυση χορηγείται στο δικαιούχο με τη μορφή επιχορήγησης και το ύψος της υπολογίζεται βάσει των επιλέξιμων δαπανών.

Ο προϋπολογισμός της πράξης που διαμορφώνεται με το πέρας της διαδικασίας αξιολόγησης, αποτελεί τον εγκεκριμένο επιλέξιμο προϋπολογισμό της. Δεν μπορεί να δικαιολογηθεί οποιαδήποτε αύξηση του εγκεκριμένου προϋπολογισμού της πράξης.

Άρθρο 7

Πρόσκληση - Δημοσιότητα

Η σύνταξη σχεδίου / προτύπου πρόσκλησης, γίνεται από την Ε.Υ.Ε. Π.Α.Α. 2014-2020.

Η ΟΤΔ εκδίδει πρόσκληση για την υποβολή αιτήσεων στήριξης, προς τους δυνητικούς δικαιούχους, η οποία προηγουμένως έχει εγκριθεί από την ΕΔΠ. Η πρόσκληση δύναται να αφορά μία ή και περισσότερες υποδράσεις του ΤΠ.

Το περιεχόμενο της πρόσκλησης περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα στοιχεία ενημέρωσης των δυνητικών δικαιούχων. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της πρόσκλησης η ΟΤΔ παρέχει στους δυνητικούς δικαιούχους σαφείς και λεπτομερείς πληροφορίες τουλάχιστον σχετικά με:

1. τις προκηρυσσόμενες υποδράσεις,
2. σύντομη περιγραφή των υποδράσεων με ενδεικτική παράθεση των πράξεων/ενεργειών που προβλέπει το ΤΠ,
3. τους δικαιούχους των υποδράσεων,

4. την περιοχή εφαρμογής και την καταληκτική ημερομηνία της πρόσκλησης,

5. τον τόπο και το χρονικό διάστημα κατά το οποίο μπορούν να υποβάλλονται οι αιτήσεις στήριξης,

6. το συνολικό ποσό της δημόσιας ενίσχυσης που διατίθεται, τα ποσά και ποσοστά στήριξης ανά υποδράση και το ανώτατο ύψος συνολικού επιλέξιμου κόστους ανά πράξη,

7. τις προϋποθέσεις και τους όρους επιλεξιμότητας τους οποίους πρέπει να πληρούν οι δυνητικοί δικαιούχοι, καθώς και τα κριτήρια επιλογής,

8. το υπόδειγμα της αίτησης στήριξης και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που τη συνοδεύουν, ανάλογα με τη φύση του έργου,

9. τη διαδικασία υποβολής των αιτήσεων στήριξης μέσω του ΠΣΚΕ,

10. τις διαδικασίες για το διοικητικό έλεγχο των αιτήσεων στήριξης και τις σχετικές χρονικές περιόδους, όπως στάδια αξιολόγησης, αρμόδιοι φορείς, δυνατότητα, τρόπος και προθεσμίες υποβολής ενδικοφανούς προσφυγής,

11. τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των δικαιούχων μετά την ένταξή τους στην υπο-δράση, ιδίως:

11.1. τις υποχρεώσεις τήρησης των δεσμεύσεων που απορρέουν από την ένταξή τους στο πρόγραμμα,

11.2. της τήρησης και παροχής των απαραίτητων στοιχείων,

11.3. της εφαρμογής δράσεων ενημέρωσης ή δημοσιότητας, όπου απαιτείται,

11.4. της αποδοχής ελέγχων και επιτόπιων επισκέψεων από όλα τα εθνικά και κοινοτικά όργανα, καθώς και τις προβλεπόμενες κυρώσεις σε περίπτωση αθέτησης των υποχρεώσεων εκ μέρους τους,

12. τα σημεία, τα αντίστοιχα στελέχη και το διαδικτυακό τόπο για την παροχή σχετικών πληροφοριών.

13. τους εγκεκριμένους πίνακες τιμών μονάδων για παρεμβάσεις που αφορούν υποδομές.

Για τη διευκόλυνση των δυνητικών δικαιούχων, η πρόσκληση δύναται να συνοδεύεται ή να παραπέμπει σε αναλυτικό οδηγό, με λεπτομέρειες σχετικά με τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες, καθώς και την παροχή διευκρινίσεων για τη συμπλήρωση και υποβολή της αίτησης στήριξης.

Το σχέδιο της πρόσκλησης αποστέλλεται από την ΟΤΔ στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, η οποία προβαίνει στον έλεγχο της διαδικασίας έκδοσης προσκλήσεων από τις ΟΤΔ, καθώς και για τη διασφάλιση των ακολούθων:

1. της συμβατότητας με τους στόχους της μέτρου/υπομέτρου/δράσης/υπο-δράσης, όπως αυτοί έχουν αποτυπωθεί στο εγκεκριμένο τοπικό πρόγραμμα καθώς και στο ισχύον Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης,

2. της συμβατότητας με τα ισχύοντα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής,

3. της συμβατότητας με το θεσμικό πλαίσιο,

4. της σαφούς και εξαντλητικής ενημέρωσης των δυνητικών δικαιούχων για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συμμετοχή τους στην υπο-δράση,

5. της συλλογής όλων των απαιτούμενων δεδομένων για την παρακολούθηση των δεικτών.

Το αργότερο εντός 20 ημερών από την παραλαβή του σχετικού αιτήματος της ΟΤΔ, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας δίνει την σύμφωνη γνώμη για τη δημοσιοποίησή της, η οποία διαβιβάζεται μαζί με τυχόν παρατηρήσεις στην ΟΤΔ, που τις ενσωματώνει στην πρόσκληση.

Κατόπιν η πρόκληση αποστέλλεται από την ΟΤΔ στην ΕΥΚΕ για τελική έγκριση, σύμφωνα με την 74391/ΕΥΚΕ2634/13-7-2016 εγκύκλιο Υφυπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού.

Μετά την έγκρισή της από την ΕΥΚΕ, η ΟΤΔ την αποστέλλει στην ΕΥΕ Π.Α.Α. 2014-2020, με σκοπό την ανάρτηση στην ιστοσελίδα του ΠΑΑ 2014 - 2020 και τα στοιχεία της πρόσκλησης μεταφέρονται στο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ), με κατάλληλη υπηρεσία διαδικτύου, που παρέχεται από το ΟΠΣΑΑ.

Το κείμενο που δημοσιεύεται από την ΟΤΔ, μπορεί να αποτελεί περίληψη της πλήρους πρόσκλησης και να παραπέμπει σε αναλυτικό πληροφοριακό υλικό, το οποίο τίθεται στη διάθεση των ενδιαφερομένων σε έντυπη και σε ηλεκτρονική μορφή, είτε από την έδρα των εμπλεκόμενων φορέων, είτε μέσω του διαδικτύου.

Η δημοσίευση της πρόσκλησης γίνεται κατ' ελάχιστον μέσω του τύπου και ηλεκτρονικά. Ειδικότερα, περίληψη της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος πρέπει κατ' ελάχιστον να δημοσιευθεί μία φορά σε μία εφημερίδα ευρείας κυκλοφορίας στην περιοχή παρέμβασης του ΤΠ, ενώ θα πρέπει να είναι διαθέσιμη και στην ιστοσελίδα της ΟΤΔ.

Σε κάθε περίπτωση η πρόσκληση θα πρέπει να διατηρηθεί αναρτημένη, τουλάχιστον 60 ημέρες στην ιστοσελίδα των ΟΤΔ.

Κατ' ελάχιστον η δημοσιότητα θα πρέπει να περιλαμβάνει την δημοσιοποίηση της πρόσκλησης η οποία πρέπει περιέχει κατ' ελάχιστον:

1. τις προκηρυσσόμενες υποδράσεις,
2. σύντομη περιγραφή των υποδράσεων με ενδεικτική παράθεση των πράξεων/ενεργειών που προβλέπει το ΤΠ,
3. τον επιλέξιμο προϋπολογισμό και τη δημόσια δαπάνη, των υποδράσεων,
4. τους δικαιούχους των υποδράσεων,
5. την ένταση ενίσχυσης των υποδράσεων,
6. την περιοχή εφαρμογής και την καταληκτική ημερομηνία της πρόσκλησης.

Επίσης, ενδείκνυται η λήψη πρόσθετων μέτρων δημοσιοποίησης, όπως:

1. οργάνωση ανοικτών ημερίδων ενημέρωσης,
2. οργάνωση Γραφείου Υποστήριξης (Help Desk), ώστε να παρέχονται κατά ενιαίο και τυποποιημένο τρόπο πληροφορίες προς τους δυνητικούς δικαιούχους.

Άρθρο 8

Αίτηση στήριξης

Οι δυνητικοί δικαιούχοι μπορούν, μετά τη δημοσιοποίηση της σχετικής πρόσκλησης, να υποβάλλουν αιτήσεις στήριξης σύμφωνα με το υπόδειγμα που περιλαμβάνεται στην εν λόγω πρόσκληση. Η προθεσμία υποβολής των προτάσεων των δυνητικών δικαιούχων δεν μπορεί να

είναι μικρότερη των 60 ημερών από την πρώτη δημοσίευση της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Οι εν λόγω αιτήσεις περιλαμβάνουν, τουλάχιστον τα ακόλουθα:

1. στοιχεία αιτούντος,
2. στοιχεία και φωτογραφική απεικόνιση της υφιστάμενης κατάστασης του προτεινόμενου έργου, εκτός άυλων ενεργειών,
3. μέγεθος επιχείρησης, μέσω υποδείγματος δήλωσης σχετικά με τα στοιχεία που αφορούν την ιδιότητα ΜΜΕ μιας επιχείρησης, (Παράρτημα Ι καν. (ΕΕ) 651/2014),
4. στοιχεία σώρευσης κρατικών ενισχύσεων, όπου απαιτείται,
5. αναλυτική περιγραφή της προτεινόμενης πράξης,
6. αναλυτικό προϋπολογισμό της προτεινόμενης πράξης,
7. δικαιολογητικά που να αποδεικνύουν το «εύλογο κόστος» των αιτούμενων προς ενίσχυσης δαπανών,
8. στοιχεία για τον υπολογισμό των κοινών και ειδικών δεικτών αξιολόγησης,
9. ειδικές πληροφορίες ανάλογα με την υποδράση,
10. τεκμηρίωση του είδους και του ύψους των δαπανών, ώστε να συνάδουν με τη φύση, τους στόχους και την λειτουργικότητα του επενδυτικού σχεδίου,
11. δήλωση δικαιούχου ότι θα διευκολύνει κάθε έλεγχο της ΟΤΔ και των αρμόδιων φορέων.

Η αίτηση υποβάλλεται στο ΠΣΚΕ, μέσω κατάλληλων προσωπικών κωδικών πρόσβασης που αποκτάει ο κάθε δυνητικός δικαιούχος.

Εφόσον η αίτηση υποβληθεί επιτυχώς στο ΠΣΚΕ, λαμβάνει μοναδικό κωδικό και ημερομηνία οριστικοποίησης, από την οποία τεκμαίρεται το εμπρόθεσμο της υποβολής.

Μετά την ηλεκτρονική υποβολή, οι δυνητικοί δικαιούχοι οφείλουν, εντός προθεσμίας που καθορίζεται στην πρόσκληση και δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δέκα (10) ημέρες, να αποστείλουν στην ΟΤΔ αποδεικτικό κατάθεσης της αίτησης στήριξης, όπως παράγεται από το ΠΣΚΕ μαζί με φυσικό φάκελο ο οποίος θα περιέχει:

1. Την αίτηση στήριξης, έτσι όπως υποβλήθηκε και τυπώθηκε από το ΠΣΚΕ.
2. Όλα τα δικαιολογητικά που δύναται να εκπληρώνουν τα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής, όπως αυτά τίθενται στις προσκλήσεις των ΟΤΔ.

Η κάθε πρόσκληση θα προσδιορίζει τα δικαιολογητικά που θα υποβάλλονται ηλεκτρονικά μέσω του ΠΣΚΕ.

Η ΟΤΔ έχει την δυνατότητα να ζητήσει, εκτός περιπτώσεων αυτεπάγγελτης αναζήτησης δικαιολογητικών, σε πρωτότυπο ένα δικαιολογητικό για το οποίο, αμφιβάλλει για την γνησιότητά του ή τα σχέδια σε ηλεκτρονική μορφή, στο αρχικό λογισμικό που παρήχθησαν.

Οι αιτούντες μπορούν να διορθώσουν την αίτηση στήριξης και τα συνημμένα δικαιολογητικά, ακόμη και μετά την οριστική υποβολή της, εφόσον δεν έχει παρέλθει η καταληκτική ημερομηνία υποβολής, που προβλέπεται στη σχετική πρόσκληση. Για το σκοπό αυτό ακολουθούν ανάλογη διαδικασία στο ΠΣΚΕ.

Πέραν των ανωτέρω οι αιτούντες δύναται να ανακαλέσουν την αίτησης στήριξης εν όλο ή εν μέρει μετά από

σχετικό αίτημά τους, οποιοδήποτε στιγμή σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 3 του καν. 809/2014.

Τα στοιχεία των αιτήσεων στήριξης μεταφέρονται από το ΠΣΚΕ, στο ΟΠΣΑΑ.

Με την υποβολή της αίτησης στήριξης, οι αιτούντες αποδέχονται την περαιτέρω επεξεργασία από τις αρμόδιες υπηρεσίες των προσωπικών δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων και των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων. Σε κάθε περίπτωση διασφαλίζεται η τήρηση της νομοθεσίας περί προστασίας δεδομένων.

Άρθρο 9

Διοικητικός έλεγχος αιτήσεων στήριξης

Σκοπός της διαδικασίας είναι η διασφάλιση της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των δυνητικών δικαιούχων κατά το διοικητικό έλεγχο (αξιολόγηση) των αιτήσεων στήριξης και η επιλογή από την ΟΤΔ των αιτήσεων που θα ενισχυθούν στο πλαίσιο του τοπικού προγράμματος.

Ο διοικητικός έλεγχος των αιτήσεων στήριξης, συμπεριλαμβανομένης της εξέτασης των προσφυγών, διενεργείται από επιτροπές που συγκροτούνται με απόφαση της ΕΔΠ LEADER/CLLD. Η αξιολόγηση διενεργείται στο ΠΣΚΕ.

Οι αξιολογητές δύναται να είναι:

- α. στελέχη της ΟΤΔ,
- β. άλλα στελέχη του φορέα που έχει συστήσει την ΟΤΔ,
- γ. υπάλληλοι άλλων φορέων του Δημοσίου ή και ανεξάρτητοι αξιολογητές. Στην περίπτωση ανεξάρτητων αξιολογητών, η επιλογή τους γίνεται υποχρεωτικά, μετά από πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος που διενεργεί η ΟΤΔ.

Σε κάθε περίπτωση εξασφαλίζεται ότι άτομα που έχουν λειτουργήσει ως αξιολογητές αίτησης στήριξης δε συμμετέχουν στη διαδικασία εξέτασης προσφυγής που αφορά τη συγκεκριμένη αίτηση.

Επιπλέον, εξασφαλίζεται ότι για τα άτομα που μετέχουν στη διαδικασία της αξιολόγησης των αιτήσεων στήριξης δεν υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων, μέσω υποβολής κατάλληλης δήλωσης.

Όταν η ΟΤΔ είναι δικαιούχος της αίτησης στήριξης, οι διοικητικοί έλεγχοι διενεργούνται από πρόσωπα της περίπτωσης γ.

Κατά την αξιολόγηση η ΟΤΔ δύναται να ζητήσει, την υποβολή συμπληρωματικών στοιχείων και διευκρινίσεων, εντός συγκεκριμένης προθεσμίας, που περιγράφεται στην πρόσκληση.

Συμπληρωματικά στοιχεία είναι αυτά τα οποία, διορθώνουν προφανή σφάλματα της αίτησης ή των δικαιολογητικών που προβλέπονταν στην πρόσκληση και εκδόθηκαν πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης.

Οι διευκρινίσεις είναι στοιχεία που ζητούνται με σκοπό την αποσαφήνιση των υποβληθέντων στοιχείων και την καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου της αίτησης στήριξης.

Σε κάθε περίπτωση τα παραπάνω υποβάλλονται, στην ΟΤΔ και συμπληρώνουν τον φάκελο της αίτησης στήριξης.

Στον έλεγχο, σύμφωνα με το άρθρο 48, παρ. 2 του καν. (ΕΕ) 809/2014, περιλαμβάνεται επαλήθευση των παρακάτω σημείων:

1. της εμπρόθεσμης υποβολής της αίτησης στήριξης,
2. της επιλεξιμότητας του δικαιούχου,
3. των κριτηρίων επιλεξιμότητας, των δεσμεύσεων και άλλων υποχρεώσεων που συνδέονται με την ενέργεια για την οποία ζητείται στήριξη,
4. της συμμόρφωσης με τα κριτήρια επιλογής,
5. του εύλογου χαρακτήρα των υποβληθεισών δαπανών του άρθρου 67 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, εξαιρουμένων των συνεισφορών σε είδος και του κόστους απόσβεσης.

Σε περίπτωση μη εκπλήρωσης των παραπάνω σημείων 1, 2 και 3, η αίτηση στήριξης απορρίπτεται.

Οι δαπάνες, ως προς το εύλογο του κόστους τους, αξιολογούνται με χρήση κατάλληλου συστήματος αξιολόγησης, όπως δαπάνες αναφοράς (πίνακες τιμών ΟΤΔ), σύγκριση των διαφόρων προσφορών ή διασταυρωτικός έλεγχος προσφορών ομοειδών προϊόντων άλλων πράξεων από την επιτροπή αξιολόγησης.

Επίσης, η ΟΤΔ οφείλει επιπλέον να λαμβάνει υπόψη τους και τους επίσημους τιμοκαταλόγους των προμηθευτών καθώς και σχετικές μελέτες προσδιορισμού του εύλογου κόστους που έχουν καταρτιστεί για τον σκοπό αυτό και έχουν υποστηρίξει βάσεις δεδομένων τιμών αναφοράς μηχανολογικού εξοπλισμού και κτιριακών υποδομών, εφόσον αυτές είναι διαθέσιμες και επικαιροποιημένες.

Για τον υπολογισμό του εύλογου κόστους, ο υποψήφιος προσκομίζει οικονομικές προσφορές για λοιπές δαπάνες πλην κτιριακών υποδομών. Εφόσον το μοναδιαίο (ανά τεμάχιο) κόστος αυτών υπερβαίνει, σε αξία τα 1.000€, απαιτούνται τρεις (3) συγκρίσιμες προσφορές, ενώ σε αντίθετη περίπτωση τουλάχιστον μία (1). Οι συγκρίσιμες προσφορές αφορούν ομοειδή και εφάμιλλα προϊόντα. Η ΟΤΔ καλείται να αξιολογήσει τόσο τις οικονομικές παραμέτρους των προσφορών, όσο και τις ποιοτικές. Έτσι είναι δυνατό να γίνει δεκτή μια προσφορά η οποία δεν είναι η πιο συμφέρουσα οικονομικά, αρκεί ο δικαιούχος να τεκμηριώνει και η ΟΤΔ να αποδέχεται, την μοναδικότητα ή την υψηλή ποιότητα ή τις ειδικές προδιαγραφές που προσφέρει το προμηθευόμενο προϊόν.

Όσον αφορά στις δαπάνες που αφορούν κτιριακές υποδομές ο έλεγχος του «εύλογου κόστους» θα πραγματοποιείται μέσω σχετικών εγκεκριμένων Πινάκων Τιμών Μονάδος. Οι πίνακες αυτοί θα προτείνονται από την ΟΤΔ και θα εγκρίνονται από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, στο πλαίσιο της έγκρισης της πρώτης πρόσκλησης οι οποίοι αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της. Οι πίνακες αυτοί δύναται να επικαιροποιούνται στα πλαίσια της διαδικασίας έγκρισης μεταγενέστερων προσκλήσεων.

Επιπλέον, σε περίπτωση που ο δικαιούχος δηλώνει ψευδή στοιχεία προκειμένου να λάβει ενίσχυση, η αίτηση ενίσχυσης απορρίπτεται στη τρέχουσα πρόκληση και δεν έχει δικαίωμα κατάθεσης αίτησης στήριξης σε προσκλήσεις του τρέχοντος και του επόμενου ημερολογιακού έτους της διαπίστωσης για όλα τα ΤΠ.

Στην περίπτωση αυτή η αρμόδια ΟΤΔ διαβιβάζει τα στοιχεία των αιτούντων που απορρίφθηκαν στην εν λόγω περίπτωση στη ΕΥΕ ΠΑΑ 2014 - 2020 η οποία φροντίζει για την εξασφάλιση της σχετικής πληροφόρησης σε όλες της ΟΤΔ.

Σε κάθε περίπτωση πριν την ολοκλήρωση της αξιολόγησης η ΟΤΔ οφείλει να πραγματοποιήσει επιτόπια επίσκεψη στον προτεινόμενο χώρο υλοποίησης όλων των αιτουμένων προς αξιολόγηση πράξεων, προκειμένου να διαπιστωθεί η υφιστάμενη κατάσταση. Τα αποτελέσματα της επιτόπιας επίσκεψης αποτυπώνονται σε έκθεση αυτοψίας η οποία συνοδεύεται από φωτογραφική αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης. Τα εν λόγω στοιχεία συμπληρώνουν το φάκελο της αίτησης στήριξης. Εξαιρούνται της διαδικασίας οι άυλες ενέργειες.

Ακολούθως αξιολογούνται και βαθμολογούνται τα κριτήρια επιλογής και προσδιορίζεται ο συνολικός εγκρινόμενος προϋπολογισμός και το ισχύον ποσοστό στήριξης, λαμβάνοντας υπόψη και το «εύλογο κόστος» των προτεινόμενων δαπανών.

Για την αποτύπωση του διοικητικού ελέγχου των αιτήσεων στήριξης, συμπληρώνεται κατάλληλο φύλλο διοικητικού ελέγχου κριτηρίων επιλεξιμότητας και επιλογής, όπως αυτό απεικονίζεται στο ΠΣΚΕ.

Με βάση τα παραπάνω, οι Επιτροπές συντάσσουν πίνακα αποτελεσμάτων, που περιλαμβάνει: τις μη παραδεκτές και τις παραδεκτές - βαθμολογηθείσες αιτήσεις στήριξης και, οι οποίες κατατάσσονται ανά υποδράση και με φθίνουσα βαθμολογική σειρά.

Πιο αναλυτικά στον πίνακα αποτελεσμάτων περιλαμβάνονται:

1. οι αιτήσεις που κρίνονται παραδεκτές προς στήριξη, των οποίων ο συνολικός προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης δεν υπερβαίνει αθροιστικά τον αντίστοιχο της πρόσκλησης και των οποίων η βαθμολογία είναι μεγαλύτερη του ελαχίστου ορίου που έχει τεθεί στην πρόσκληση για τη συγκεκριμένη υποδράση,

2. το οικονομικό αντικείμενο των αιτήσεων, έτσι όπως διαμορφώθηκε από το διοικητικό έλεγχο,

3. οι αιτήσεις οι οποίες, πληρούν μεν τα απαιτούμενα κριτήρια, αλλά δεν κρίνονται καταρχήν παραδεκτές, λόγω εξάντλησης της διατιθέμενης δημόσιας δαπάνης της πρόσκλησης στη συγκεκριμένη υποδράση,

4. οι αιτήσεις που κρίνονται μη παραδεκτές προς στήριξη και οι λόγοι απόρριψής τους.

Ο εν λόγω πίνακας αποτελεσμάτων υποβάλλεται στην ΕΔΠ για έγκριση και ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης. Σε περίπτωση που η γνώμη της ΕΔΠ αποκλίνει με αυτή των αξιολογητών, ο πίνακας αποτελεσμάτων επικαιροποιείται, και η απόφασή της πρέπει να αιτιολογείται.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης της ΕΔΠ των αιτήσεων στήριξης αποτυπώνονται στο ΠΣΚΕ.

Η ΕΔΠ δύναται κατά την διαδικασία αξιολόγησης, με απόφαση της, να επιλέγει αιτήσεις στήριξης, από τον παραπάνω πίνακα αποτελεσμάτων, μιας ή περισσότερων υποδράσεων, των οποίων η βαθμολογία είναι μεγαλύτερη ελάχιστου ορίου, πέραν του προϋπολογισμού της συγκεκριμένης υποδράσης, εφόσον υπάρχουν διαθέσιμες πιστώσεις:

1. είτε κατόπιν απόφασής της, για υπερδέσμευση της πρόσκλησης, μέχρι το 110% του προϋπολογισμού του ΤΠ. Επισημαίνεται ότι το επιπλέον 10% του προϋπολογισμού του ΤΠ, αφορά στο σύνολο των προσκλήσεων αλλά δύναται να εξαντληθεί στα πλαίσια μιας πρόσκλησης,

2. είτε κατόπιν απόφασής της από ανακατανομή πόρων εντός θεματικών κατευθύνσεων του ΤΠ, χωρίς αύξηση του προϋπολογισμού της πρόσκλησης,

3. είτε από ανακατανομή πόρων μεταξύ θεματικών κατευθύνσεων του ΤΠ, χωρίς αύξηση του προϋπολογισμού της πρόσκλησης,

4. είτε από υπερδέσμευση της πρόσκλησης, πέραν το 110% του προϋπολογισμού του ΤΠ.

Στην περίπτωση (3) θα πρέπει να έχει προηγηθεί και εγκριθεί σχετικό αίτημα, με σύμφωνη γνώμη της ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020, από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας.

Στην περίπτωση (4) θα πρέπει η ΟΤΔ να αιτηθεί υπερδέσμευση πόρων από την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020. Η ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 αποφασίζει σε συνεργασία με την ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020 για την έγκριση ή όχι του σχετικού αιτήματος.

Κατόπιν:

α. με την ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης από την ΕΔΠ,

β. των διαδικασιών των περιπτώσεων (1) και (2) αν προκύψουν,

γ. και πριν τελεσφορήσουν οι διαδικασίες των περιπτώσεων (3) και (4).

Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας διενεργεί δειγματοληπτικό διοικητικό έλεγχο επί της διαδικασίας αξιολόγησης των αιτήσεων στήριξης.

Για τις ανάγκες του δειγματοληπτικού διοικητικού ελέγχου τα αποτελέσματα της αξιολόγησης, κοινοποιούνται στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, προκειμένου αυτή να πραγματοποιήσει δειγματοληπτικό διοικητικό έλεγχο επί της διαδικασίας και των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης. Ο δειγματοληπτικός διοικητικός έλεγχος διενεργείται τουλάχιστον στο 5% του αριθμού των αιτήσεων στήριξης της εκάστοτε πρόσκλησης.

Σε περίπτωση που η ίδια η ΟΤΔ, είτε μέλη της ΟΤΔ είτε μέλη του Δ.Σ. του φορέα που έχει συστήσει την ΟΤΔ, είναι αιτούντες, τότε οι αιτήσεις τους τίθεται αυτομάτως στον δειγματοληπτικό έλεγχο από την ΕΥΔ (ΕΠ) οικείας Περιφέρειας, πέραν του δείγματος του 5%.

Σε περίπτωση που ο δειγματοληπτικός διοικητικός έλεγχος έχει ευρήματα, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας οφείλει να αυξήσει το δείγμα στο 10%, του αριθμού των αιτήσεων στήριξης.

Σε περίπτωση που ο δειγματοληπτικός διοικητικός έλεγχος έχει ευρήματα που τεκμηριώνουν συστηματικό λάθος, Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας καλεί την ΟΤΔ να επαναξιολογήσει όλες τις αιτήσεις στήριξης και η διαδικασία επαναλαμβάνεται από την αρχή.

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας δειγματοληπτικού ελέγχου από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και την ολοκλήρωση των διαδικασιών των περιπτώσεων

(3) και (4), σε περίπτωση που έχουν ενεργοποιηθεί, δημοσιοποιείται, μετά από απόφαση της ΕΔΠ, στην ιστοσελίδα της ΟΤΔ και με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο, ο τελικός πίνακας αποτελεσμάτων ο οποίος συνοδεύεται από σαφείς πληροφορίες για την πρόσβαση των αιτούντων στο αναλυτικό αποτέλεσμα του διοικητικού ελέγχου, όπως αυτό απεικονίζεται στο ΠΣΚΕ.

Επιπλέον, η ΟΤΔ ενημερώνει και ατομικά όλους τους αιτούντες, για το αποτέλεσμα της αξιολόγησης, με απόδειξη παραλαβής, με σαφή αναφορά στο δικαίωμα υποβολής ενδικοφανούς προσφυγής, όπως και τον τρόπο, τον τόπο και τις προθεσμίες υποβολής της εν λόγω προσφυγής.

Ο δικαιούχος έχει δικαίωμα ενδικοφανούς προσφυγής κατά του τελικού πίνακα αποτελεσμάτων, η οποία υποβάλλεται ηλεκτρονικά στο ΠΣΚΕ. Κατόπιν ο δικαιούχος αποστέλλει εγγράφως το αποδεικτικό κατάθεσης που παράγεται από το ΠΣΚΕ, στην ΟΤΔ. Η προσφυγή υποβάλλεται εντός 15 ημερών από την κοινοποίηση στον δικαιούχο, του τελικού πίνακα αποτελεσμάτων και εξετάζεται από επιτροπή προσφυγών της ΟΤΔ.

Με βάση το αποτέλεσμα της εξέτασης των προσφυγών από την επιτροπή προσφυγών, συντάσσεται ο τελικός πίνακας κατάταξης της αρχικής αξιολόγησης και εγκρίνεται, με απόφαση της ΕΔΠ, με τις τελικά επιλεγμένες αιτήσεις στήριξης.

Σε περίπτωση που η γνώμη της ΕΔΠ αποκλίνει, η σχετική απόφαση πρέπει να αιτιολογείται ειδικά.

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας των προσφυγών δημοσιοποιείται, με κάθε πρόσφορο μέσο, ο τελικός πίνακας κατάταξης. Επιπλέον, η ΟΤΔ ενημερώνει και ατομικά όλους τους αιτούντες για το αποτέλεσμα της αξιολόγησης των προσφυγών, με απόδειξη παραλαβής.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των προσφυγών, αποτυπώνονται στο ΠΣΚΕ.

Μετά την έγκριση από την ΕΔΠ των αιτήσεων που επιλέγονται προς στήριξη, οι αιτήσεις που έχουν υποβληθεί και αξιολογηθεί μέσω του ΠΣΚΕ, μεταφέρονται από το εν λόγω πληροφοριακό σύστημα, με χρήση κατάλληλης υπηρεσίας διαδικτύου, στο ΟΠΣΑΑ όπου κάθε αίτηση λαμβάνει μοναδικό κωδικό.

Άρθρο 10

Ένταξη πράξεων

Για τις αιτήσεις που επιλέχθηκαν προς στήριξη από την ΟΤΔ και μετά από την ολοκλήρωση της διαδικασίας προσφυγών, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, εκδίδει απόφαση ένταξης πράξεων, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 66 του ν. 4314/2014, με την οποία κάθε αίτηση χαρακτηρίζεται ως πράξη του ΠΑΑ κατά την έννοια του άρθρου 2.(9) καν. (ΕΕ) 1303/2013.

Η έκδοση του σχεδίου απόφασης ένταξης δύναται να πραγματοποιείται στο ΟΠΣΑΑ με ευθύνη της ΕΥΔ (ΕΠ) της Περιφέρειας και με βάση τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις σχετικές αιτήσεις και τα αποτελέσματα της αξιολόγησης αυτών.

Κάθε απόφαση ένταξης, η οποία ενέχει ισχύ σύμβασης μεταξύ του δικαιούχου και της ΟΤΔ, περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον τις υποχρεώσεις/δεσμεύσεις των δικαι-

ούχων, τη διαδικασία χορήγησης της ενίσχυσης, ελέγχους, κυρώσεις και ρητή αναφορά για την δέσμευση του δικαιούχου απέναντι στην ΟΤΔ για την υλοποίηση της πράξης καθώς επίσης και την δυνατότητα ελέγχου της επιλεξιμότητας και της αναλογικότητας των δαπανών κατά τα στάδια αποπληρωμής του έργου.

Αναφορικά με το αναλυτικό φυσικό και οικονομικό αντικείμενο της κάθε πράξης η απόφαση παραπέμπει στην αίτηση στήριξης, όπως αυτή έχει υποβληθεί από το δικαιούχο στο ΠΣΚΕ και διαμορφωθεί κατά το διοικητικό έλεγχό της.

Η απόφαση ένταξης εκδίδεται από τον οικείο Περιφερειάρχη. Η απόφαση ένταξης δύναται να περιλαμβάνει μία ή περισσότερες πράξεις ανά πρόσκληση. Η απόφαση αναρτάται στο πρόγραμμα «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και στην ιστοσελίδα του ΠΑΑ, κοινοποιείται στην αρμόδια ΟΤΔ. Η ΟΤΔ την αποστέλλει ταχυδρομικά με απόδειξη παραλαβής και ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε κάθε δικαιούχο στις διευθύνσεις που έχουν δηλωθεί κατά την αίτηση στήριξης.

Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, συσχετίζει στο ΟΠΣΑΑ την απόφαση ένταξης με την πράξη ή τις πράξεις που περιλαμβάνονται σε αυτή και για κάθε πράξη που εντάσσεται, παράγεται αυτόματα από το ΟΠΣΑΑ σχετικό ΤΔΠ.

Άρθρο 11

Ανάκληση ένταξης πράξης

Δύναται να απενταχθεί μια πράξη, από το ΠΑΑ 2014 2020, λόγω τεκμηριωμένων αδυναμιών εκτέλεσής της ή μη τήρησης των όρων της σχετικής απόφασης ένταξης πράξης. Σε κάθε περίπτωση οι δικαιούχοι έχουν το δικαίωμα να αποσύρουν, ανά πάσα στιγμή την αίτηση στήριξης που έχουν υποβάλει.

Η διαπίστωση της ανάγκης ανάκλησης της ένταξης πράξης μπορεί να προκύψει:

1. Με την υποβολή αιτήματος από το δικαιούχο στο ΠΣΚΕ, σε εφαρμογή του άρθρου 3 καν. (ΕΕ) 809/2014, στο οποίο αναλύονται οι λόγοι αδυναμίας εκτέλεσης της πράξης σύμφωνα με τους όρους ένταξής της.

2. Μετά απόδισπρωμένη απάτη βάση απόφασης αρμόδιας δικαστικής αρχής.

3. Κατά τη διαδικασία παρακολούθησης και ελέγχου της πορείας υλοποίησης της πράξης, στην περίπτωση που διαπιστώνονται σοβαρές αποκλίσεις/εμπλοκές σε σχέση με την προγραμματισθείσα πρόοδο ή τους όρους ένταξής της. Ενδεικτικά και κατά περίπτωση δράσης/υποδράσης, η διαδικασία δύναται να ενεργοποιείται εφόσον επιβάλλεται κατόπιν ελέγχων εθνικών ή ευρωπαϊκών ελεγκτικών οργάνων ή όταν διαπιστώνεται:

1. η παρέλευση του χρόνου υλοποίησης της πράξης, χωρίς έγκριση σχετικής παράτασης,

2. μη αποδεκτή απόκλιση του φυσικού αντικειμένου,

3. καθολική αδυναμία πιστοποίησης του οικονομικού αντικειμένου και της επιλεξιμότητάς του με βάση τα πρωτότυπα παραστατικά και λοιπά δικαιολογητικά και στοιχεία τεκμηρίωσης,

4. άλλη παράβαση του εθνικού ή κοινοτικού θεσμικού πλαισίου η οποία διενεργείται από τον δικαιούχο δόλια και δεν επιδέχεται θεραπεία.

Εφόσον, η διαπίστωση της ανάγκης ανάκλησης γίνεται από την ΟΤΔ, η τελευταία με απόφαση της ΕΔΠ εισηγείται στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας την ανάκληση της ένταξης της εν λόγω πράξης από το ΠΑΑ 2014-2020.

Στις περιπτώσεις που απαιτείται, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας κατόπιν εισήγησης της ΟΤΔ, θέτει την πράξη σε καθεστώς επιτήρησης με αποστολή προειδοποιητικής επιστολής στο δικαιούχο με απόδειξη παραλαβής της πράξης στην οποία προσδιορίζονται οι αποκλίσεις και καθορίζονται διορθωτικά μέτρα και περίοδος συμμόρφωσης του δικαιούχου.

Μετά την παρέλευση του χρονικού διαστήματος συμμόρφωσης του δικαιούχου χωρίς αυτός να έχει προβεί στα συσταθέντα διορθωτικά μέτρα, η πράξη ανακαλείται με ευθύνη της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας.

Στην περίπτωση που για την συγκεκριμένη πράξη, η οποία ανακαλείται, έχει καταβληθεί πληρωμή, τότε γίνεται ανάκτηση του ποσού σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, εκτός περιπτώσεων ανωτέρας βίας, σύμφωνα με το άρθρο 4 καν. (ΕΕ) 640/2014.

Άρθρο 12

Τροποποίηση τεχνικών δελτίων πράξεων

Η διαπίστωση της ανάγκης τροποποίησης της πράξης μπορεί να προκύψει:

1. Με την υποβολή αιτήματος τροποποίησης στοιχείων της πράξης από το δικαιούχο προς την ΟΤΔ. Στο αίτημα θα πρέπει να αναφέρονται τα σημεία τροποποίησης και να τεκμηριώνονται επαρκώς οι λόγοι τροποποίησης στοιχείων της πράξης. Στο αίτημα επισυνάπτονται όλα τα έγγραφα και δικαιολογητικά που τεκμηριώνουν το αίτημα. Αντίστοιχο αίτημα υποβάλλεται και για τις περιπτώσεις ανωτέρας βίας, σύμφωνα με το άρθρο 4 του καν. 640/2014.

2. Κατά τη διαδικασία παρακολούθησης, της πορείας υλοποίησης της πράξης, στην περίπτωση που διαπιστώνονται αλλαγές στα στοιχεία της πράξης όπως αυτά αποτυπώνονται στην απόφαση ένταξης ή αποκλίσεις κατά την υλοποίηση της πράξης (λόγω διαχειριστικών προβλημάτων, εμπλοκών στην εκτέλεση της πράξης κα.)

Οι τροποποιήσεις των πράξεων μπορούν να αφορούν:

1. τροποποίηση του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου της πράξης,
2. παράταση του χρονοδιαγράμματος ολοκλήρωσης της πράξης,
3. αλλαγή στοιχείων του δικαιούχου (της νομικής μορφής, της επωνυμίας της επιχείρησης, της μετοχικής σύνθεσης κλπ.),
4. μεταφορές ποσών μεταξύ «Κατηγοριών δαπανών»,
5. διόρθωση προφανών σφαλμάτων (Άρθρο 4 καν. (ΕΕ) 809/2013).

Το αίτημα τροποποίησης της πράξης μαζί με τα σχετικά δικαιολογητικά, υποβάλλεται ηλεκτρονικά μέσω του ΠΣΚΕ και φυσικού φακέλου στην ΟΤΔ. Ο δικαιούχος οφείλει εντός πέντε εργάσιμων ημερών να αποστείλει στην ΟΤΔ το αποδεικτό κατάθεσης της αίτησης τροποποίησης μαζί με το φυσικό φάκελο.

Με την ολοκλήρωση της υποβολής αιτήματος τροποποίησης της πράξης από το δικαιούχο και τη διαπίστωση της ανάγκης αλλαγής στοιχείων της πράξης, η αρμόδια

ΟΤΔ εξετάζει τις διαφοροποιήσεις ιδίως ως προς την σύνδεσή τους με τα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής.

Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να τηρούνται οι όροι και προϋποθέσεις ένταξης της πράξης και να μην αλλοιώνεται το αποτέλεσμα της αξιολόγησής της σε βαθμό που να καθιστά την πράξη μη εντάξιμη. Επιπλέον, οι σχετικές μεταβολές δεν πρέπει να συνιστούν σημαντική τροποποίηση της πράξης κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 71, παρ. 1 του καν. (ΕΕ) 1303/2013:

1. παύση ή μετεγκατάσταση μιας παραγωγικής δραστηριότητας εκτός της περιοχής του ΤΠ,
2. αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος ενός στοιχείου υποδομής η οποία παρέχει σε μια εταιρεία ή δημόσιο οργανισμό αδικαιολόγητο πλεονέκτημα,
3. ουσιαστική μεταβολή της πράξης, που επηρεάζει τη φύση της, τους στόχους της ή την εφαρμογή των όρων ένταξης που θα μπορούσαν να υπονομεύσουν τους αρχικούς στόχους της πράξης.

Η ΟΤΔ έχει ως υποχρέωση να κάνει αναλυτική περιγραφή στα ποσά, και στους λόγους τροποποίησης, οι οποίοι πρέπει να συνάδουν με την φύση του έργου και την προστιθέμενη αξία τους. Με βάση το αποτέλεσμα της εξέτασης, η ΟΤΔ εγκρίνει ή απορρίπτει με απόφαση της ΕΔΠ το σχετικό αίτημα. Σε περίπτωση απόρριψης ενημερώνει εγγράφως το δικαιούχο.

Σε περίπτωση έγκρισης, η ΟΤΔ αποστέλλει το σχετικό αίτημα τροποποίησης της πράξης του δικαιούχου, μαζί με την εγκριτική απόφαση της ΕΔΠ, στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, ώστε να προβεί σε τροποποίηση του ΤΔΠ με σχετική απόφαση του οικείου Περιφερειάρχη.

Η απόφαση αναρτάται στο πρόγραμμα «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και κοινοποιείται στην αρμόδια ΟΤΔ. Η ΟΤΔ την αποστέλλει ταχυδρομικά με απόδειξη παραλαβής και ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε κάθε δικαιούχο στις διευθύνσεις που έχουν δηλωθεί κατά την αίτηση στήριξης.

Η ΟΤΔ αφού ολοκληρώσει την διαδικασία τροποποίησης της πράξης στο ΠΣΚΕ, τα στοιχεία της τροποποίησης μεταφέρονται στο ΟΠΣΑΑ.

Τροποποιήσεις ή σσωνος σημασίας που δεν επηρεάζουν τα στοιχεία της πράξης π.χ. αντικατάσταση υλικού κατασκευής, επουσιώδεις αλλαγές εξοπλισμού, τροποποίηση κωδικών ή εργασιών, κ.λπ. και μεταφορές ποσών εντός «Κατηγοριών Δαπανών», δύναται να γίνονται για λόγους απλοποίησης με ευθύνη της ΟΤΔ και χωρίς προηγούμενη έγκριση της ΕΔΠ, η οποία θα ενημερωθεί αναλυτικά για όλα τα σχετικά αιτήματα σε επόμενη συνεδρίασή της.

Η τροποποίηση του ΤΔΠ προηγείται του αιτήματος πληρωμής, εφόσον το αίτημα πληρωμής σχετίζεται με την τροποποίηση.

Το πλήθος των τροποποιήσεων των πράξεων, που αιτείται ο δικαιούχος, δεν μπορεί να υπερβαίνει τις πέντε (5), κατά την διάρκεια του συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος υλοποίησης.

Άρθρο 13

Τροποποίηση απόφασης ένταξης

Η διαπίστωση της ανάγκης τροποποίησης της απόφασης ένταξης μπορεί να προκύψει από:

1. αλλαγή στοιχείων του δικαιούχου,

2. οριζόντιες παρατάσεις της προθεσμίας ολοκλήρωσης των πράξεων,

3. μείωση του συνολικού προϋπολογισμού της πράξης ή των πράξεων που περιλαμβάνονται σε μια απόφαση ένταξης σε ποσοστό άνω του 20%,

4. ολοκλήρωση της πράξης, σε περίπτωση που ο τελικός προϋπολογισμός, διαφοροποιείται από τον αρχικά ενταγμένο,

Η τροποποίηση της απόφασης ένταξης εκδίδεται από τον οικείο Περιφερειάρχη. Η απόφαση αναρτάται στο πρόγραμμα «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και κοινοποιείται στην αρμόδια ΟΤΔ. Η ΟΤΔ την αποστέλλει ταχυδρομικά με απόδειξη παραλαβής και ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε κάθε δικαιούχο στις διευθύνσεις που έχουν δηλωθεί κατά την αίτηση στήριξης.

Άρθρο 14

Προκαταβολή στον δικαιούχο

Οι δικαιούχοι μετά την ένταξη της πράξης τους, έχουν δικαίωμα να αιτηθούν στην ΟΤΔ, τη χορήγηση προκαταβολής.

Το συνολικό ύψος της προκαταβολής ή των προκαταβολών μπορεί να ανέλθει μέχρι 50% της δημόσιας δαπάνης που συνδέεται με την πράξη.

Η καταβολή της προκαταβολής ή των προκαταβολών, υπόκειται στη σύσταση τραπεζικής εγγύησης ή ισοδύναμης εγγύησης που αντιστοιχεί στο 100% του ποσού της προκαταβολής. Η εγγύηση συστήνεται προς του ΟΠΕΚΕΠΕ και είναι αορίστου χρόνου. Στο αίτημα πληρωμής, που έπεται της προκαταβολής, θα πρέπει να γίνει ολική απόσβεση της προκαταβολής.

Στην περίπτωση κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται βάσει των κανονισμών Ε.Ε. 651/2014 και 702/2014, σε περίπτωση χορήγησης προκαταβολής και προκειμένου να μην υπάρξει υπέρβαση της ένταξης της ενίσχυσης, οι καταβολές των ενισχύσεων και οι επιλέξιμες δαπάνες ανάγονται στην αξία τους κατά το χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης (με βάση το προεξοφλητικό επιτόκιο που ισχύει κατά το χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης). Ο υπολογισμός αυτός πραγματοποιείται πριν την τελική δόση - αποπληρωμή του έργου.

Άρθρο 15

Αίτηση πληρωμής/προκαταβολής δικαιούχου

Οι πληρωμές των έργων γίνονται τμηματικά, με βάση τις πιστοποιήσεις των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί.

Η υποβολή των αιτήσεων πληρωμής/προκαταβολής πραγματοποιείται από τον δικαιούχο, μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ), στην ΟΤΔ. Το ΠΣΚΕ ενημερώνει το ΟΠΣΑΑ για την αίτηση πληρωμής η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη.

Η αίτηση πληρωμής/προκαταβολής υποβάλλεται ηλεκτρονικά μαζί με όλα τα συνημμένα δικαιολογητικά που απαιτούνται καθώς και σε έντυπη μορφή στην ΟΤΔ.

Σε κάθε περίπτωση το αίτημα εξετάζεται με την υποβολή του φυσικού φακέλου εφόσον έχει υποβληθεί ηλεκτρονικά.

Ο δικαιούχος έχει δικαίωμα να υποβάλλει μέχρι πέντε (5) αιτήματα πληρωμής. Στο εν λόγω πλήθος αιτημάτων πληρωμής δεν συμπεριλαμβάνεται η προκαταβολή.

Ο δικαιούχος οφείλει να υποβάλλει τουλάχιστον ένα αίτημα πληρωμής, εντός ενός έτους από την ημερομηνία της απόφασης ένταξης της πράξης, ύψους τουλάχιστον 10%, της δημόσιας δαπάνης της πράξης.

Κατά τα λοιπά, ακολουθείται η διαδικασία Ι.6.1 του ΣΔΕ όπως ισχύει κάθε φορά.

Άρθρο 16

Διοικητικός έλεγχος επί των αιτήσεων πληρωμής/προκαταβολής του δικαιούχου

Η ΕΔΠ με απόφασή της, ορίζει Επιτροπή Παρακολούθησης Πράξεων (ΕΠΠ) που αποτελείται από τουλάχιστον δύο στελέχη της ΟΤΔ, σχετικά με το αντικείμενο της πράξης.

Η ΕΠΠ διενεργεί διοικητικό έλεγχο και επιτόπια επίσκεψη σε όλα τα αιτήματα πληρωμής, προκειμένου να πιστοποιήσει το οικονομικό και φυσικό αντικείμενο.

Για πράξεις με επιλέξιμο προϋπολογισμό μέχρι 50.000€, δύναται να πραγματοποιηθεί μια επιτόπια επίσκεψη στο τελευταίο αίτημα πληρωμής της πράξης.

Σε περιπτώσεις άυλων ενεργειών δεν απαιτείται επιτόπια επίσκεψη.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει:

1. την επαλήθευση της ολοκληρωμένης ενέργειας σε σχέση με την ενέργεια για την οποία ζητήθηκε και χορηγήθηκε η στήριξη,

2. την επαλήθευση των δαπανών που προέκυψαν και των πληρωμών που πραγματοποιήθηκαν,

3. τη σύνταξη του σχετικού Πρακτικού (το περιεχόμενο του θα εξειδικευτεί με σχετική εγκύκλιο της ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020), στο οποίο αποτυπώνονται τα αποτελέσματα του διενεργηθέντος ελέγχου και η αποστολή του στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας.

Κατά τα λοιπά, ακολουθείται η διαδικασία Ι.6.4 του ΣΔΕ, έτσι όπως κάθε φορά ισχύει.

Στη συνέχεια, μετά την ολοκλήρωση του διοικητικού ελέγχου του αιτήματος πληρωμής, η ΟΤΔ καταβάλει δημόσια δαπάνη στον δικαιούχο σύμφωνα και με όσα περιγράφονται στην Διαδικασία Ι.6.5 του ΣΔΕ έτσι όπως κάθε φορά ισχύει.

Σε περίπτωση που μετά από την εξέταση ενός αιτήματος πληρωμής πράξης, από την ΟΤΔ, προκύπτει διαφορά μεταξύ του αιτούμενου και του επιλέξιμου ποσού, τότε λαμβάνεται υπόψη και το άρθρο 63 του ΚΑΝ (ΕΕ) 809_2014 όπως εκάστοτε ισχύει.

Επιπλέον, σε περίπτωση που ο δικαιούχος δηλώνει ψευδή στοιχεία στα αιτήματα πληρωμής, απεντάσσεται και η καταβληθείσα δημόσια δαπάνη επιστρέφεται με την διαδικασία των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών. Επιπλέον ο εν λόγω δικαιούχος αποκλείεται από το Υπομέτρο 19.2 για το ημερολογιακό έτος της διαπίστωσης καθώς και για το επόμενο.

Με την επιφύλαξη της διαθέσιμης χρηματοδότησης από την αρχική και την ετήσια προχρηματοδότηση και τις ενδιάμεσες πληρωμές, η ΟΤΔ σε συνεργασία με την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, εξασφαλίζει ότι ο δικαιούχος λαμβάνει πλήρως το συνολικό ποσό της οφειλόμενης επιλέξιμης δημόσιας δαπάνης, το αργότερο 60 ημέρες μετά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης πληρωμής από τον δικαιούχο.

Η προθεσμία πληρωμής των 60 ημερών μπορεί να διακοπεί από την ΟΤΔ σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις όπου:

1. το ποσό απαίτησης πληρωμής δεν είναι απαιτητό ή δεν έχουν παρασχεθεί τα κατάλληλα δικαιολογητικά έγγραφα,

2. έχει κινηθεί διαδικασία διερεύνησης όσον αφορά ενδεχόμενη παρατυπία που επηρεάζει την εν λόγω δαπάνη.

Ο ενδιαφερόμενος δικαιούχος ενημερώνεται εγγράφως από την ΟΤΔ, για τη διακοπή και τους λόγους που οδήγησαν σε αυτή.

Κανένα ποσό δεν αφαιρείται ούτε παρακρατείται και δεν εισπράττεται καμία ειδική επιβάρυνση ή άλλο τέλος ισοδύναμου αποτελέσματος που θα επέφερε μείωση των ποσών επιλέξιμης χρηματοδότησης για τους δικαιούχους. Εξαιρούνται κατά την τελευταία πληρωμή οι παρακρατήσεις στη ΔΟΥ, ή ΕΦΚΑ, κ.λπ.

Άρθρο 17

Ανάκληση αιτήματος -

Διόρθωση προφανών σφαλμάτων πληρωμής/προκαταβολής

Οι δικαιούχοι μπορούν, οποιαδήποτε στιγμή, να ανακαλέσουν εγγράφως την αίτηση πληρωμής ή προκαταβολής ή τμήμα αυτής, σύμφωνα με το άρθρο 3, καν. (ΕΕ) 809/2014. Στην περίπτωση αυτή ακολουθείται η διαδικασία 1.6.2 του ΣΔΕ, έτσι όπως κάθε φορά ισχύει.

Οι δικαιούχοι μπορούν, σε περιπτώσεις προφανών σφαλμάτων, να διορθώσουν και να προσαρμόσουν την αίτηση πληρωμής ή προκαταβολής ή/και τα συνυποβαλλόμενα δικαιολογητικά, οποιαδήποτε στιγμή μετά την υποβολή τους, σύμφωνα με το άρθρο 4, καν. (ΕΕ) 809/2014. Στην περίπτωση αυτή ακολουθείται η διαδικασία 1.6.3 του ΣΔΕ, έτσι όπως κάθε φορά ισχύει.

Τα παραπάνω αιτήματα υποβάλλονται στο ΠΣΚΕ. Στη συνέχεια τα εν λόγω αιτήματα έτσι όπως παράγονται από το ΠΣΚΕ, υποβάλλονται υπογεγραμμένα από το δικαιούχο ή το νόμιμο εκπρόσωπό του συνοδευόμενα από όλα τα κατά περίπτωση σχετικά δικαιολογητικά εγγράφως στην ΟΤΔ, το αργότερο εντός πέντε εργάσιμων ημερών από την ηλεκτρονική υποβολή τους.

Άρθρο 18

Υποχρεώσεις δικαιούχων κατά την υλοποίηση

Η κύρια υποχρέωση των δικαιούχων κατά την υλοποίηση της επένδυσης είναι να υλοποιούν την επένδυση σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην προκήρυξη, στην απόφαση ένταξης και στο εθνικό θεσμικό πλαίσιο όπως ισχύει κάθε φορά.

Επιπρόσθετα:

1. να τηρούν τους κανόνες δημοσιότητας κατά την υλοποίηση της πράξης, όπως αυτοί περιγράφονται στο Παράρτημα ΙΙΙ, του καν. (ΕΕ) 808/2014.

Ειδικότερα:

1.1. για πράξεις των οποίων η συνολική δημόσια δαπάνη είναι 50.000 - 500.000 ευρώ, απαιτείται η ανάρτηση τουλάχιστον μίας αφίσας ελάχιστου μεγέθους Α3 ή πινακίδας με πληροφορίες σχετικά με την πράξη, σε σημείο εύκολα ορατό επισημαίνοντας τη χρηματοδοτική

συνδρομή από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως περιγράφεται στο υπόδειγμα του παραρτήματος Ι της παρούσας. Αναγράφεται ο συνολικός προϋπολογισμός της πράξης, όπως αναφέρεται στην απόφαση ένταξης της πράξης, με διάκριση σε δημόσια δαπάνη και ιδιωτική συμμετοχή. Όσον αφορά στο βασικό στόχο της πράξης θα πρέπει να είναι σύντομος και να γίνεται επικοινωνιακή επεξεργασία της διατύπωσής του, ώστε να είναι κατανοητός από το ευρύ κοινό,

1.2. για πράξεις, στο πλαίσιο των οποίων, λειτουργεί και δικτυακός τόπος, θα πρέπει να επισημαίνεται τουλάχιστον η περιγραφή της πράξης και η χρηματοδοτική συνδρομή της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Σε περίπτωση που διαπιστωθεί από την ΟΤΔ ή τους αρμόδιους φορείς του άρθρου 2 της παρούσης, ότι κατά την διάρκεια της υλοποίησης της πράξης δεν τηρούνται οι εν λόγω κανόνες δημοσιότητας, γίνεται σύσταση συμμόρφωσης στον δικαιούχο. Σε περίπτωση επανάληψης της παράβασης, επιβάλλεται ποινή στον δικαιούχο που αντιστοιχεί στο 5% της δημόσιας δαπάνης της πράξης με αντίστοιχη μείωση της δημόσιας δαπάνης της πράξης,

2. Να μη μεταβάλλουν το ιδιοκτησιακό καθεστώς της ενισχυόμενης πράξης, καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης χωρίς να έχει προηγηθεί σχετικό αίτημα τροποποίησης στην ΟΤΔ, εισήγησή της και αντίστοιχη έγκριση από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας. Σε περίπτωση που, κατόπιν σχετικού ελέγχου, διαπιστωθεί μεταβολή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος χωρίς να έχει ακολουθηθεί η εν λόγω διαδικασία, και διαπιστωθεί ότι ο δικαιούχος δεν τηρεί τα κριτήρια επιλεξιμότητας ή ότι η διαφοροποίηση των κριτηρίων επιλογής τον καθιστά μη επιλέξιμο, τότε ο δικαιούχος απεντάσσεται και τυχόν ποσό ενίσχυσης που έχει καταβληθεί επιστρέφεται σύμφωνα με την διαδικασία των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών,

3. να μη χρησιμοποιούν πάγια στοιχεία που έχουν ενισχυθεί για δραστηριότητες που έρχονται σε αντίθεση με τα κριτήρια επιλεξιμότητας της αίτησης στήριξης. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί η το παραπάνω από την ΟΤΔ ή τους αρμόδιους φορείς του άρθρου 2 της παρούσης, ότι κατά την διάρκεια της υλοποίησης της πράξης, τότε η δημόσια δαπάνη που έχει καταβληθεί για τα συγκεκριμένα πάγια επιστρέφεται με την διαδικασία των αχρεωστήτως καταβληθέντων,

4. να μη μεταβιβάζουν πάγια περιουσιακά στοιχεία που έχουν ενισχυθεί, εκτός εάν αυτά αντικατασταθούν, πριν την τελική πληρωμή της πράξης, από άλλα, κυριότητας του δικαιούχου και τουλάχιστον ίσης αξίας και δυναμικότητας, ανταποκρίνονται στην εξυπηρέτηση της λειτουργίας της πράξης. Ο δικαιούχος οφείλει να γνωστοποιήσει την αντικατάσταση στην αρμόδια ΟΤΔ,

5. να πραγματοποιούν όλες τις απαραίτητες ενέργειες για την εισαγωγή στο ΠΣΚΕ δεδομένων και εγγράφων που απαιτούνται για τη διαχείριση, την παρακολούθηση, την αξιολόγηση και τον έλεγχο των πράξεων που υλοποιούν, διασφαλίζοντας την ακρίβεια, την ποιότητα και πληρότητα των στοιχείων που υποβάλλουν στο ΠΣΚΕ,

6. ο δικαιούχος οφείλει να τηρεί τα κριτήρια επιλογής της αίτησης στήριξής του. Σε περίπτωση που κατά υλο-

ποίηση της πράξης, γίνει αντιληπτό από τους αρμόδιους φορείς του άρθρου 2 της παρούσης, ότι δεν τηρεί τα κριτήρια επιλογής και η επανεξέταση των κριτηρίων έχει ως αποτέλεσμα η βαθμολογία της αίτησης στήριξης, να είναι μικρότερη της τιμής βάσεως αξιολόγησης για την συγκεκριμένη υποδράση, τότε η πράξη απεντάσσεται και τυχόν καταβληθείσα επιχορήγηση επιστρέφεται στο σύνολό της με την διαδικασία των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών,

7. να αποδέχονται και να διευκολύνουν ελέγχους στην έδρα της πράξης από την ΟΤΔ και άλλα αρμόδια ελεγκτικά όργανα.

Άρθρο 19

Ολοκλήρωση πράξης

Η έναρξη της διαδικασίας ολοκλήρωσης της πράξης πραγματοποιείται με την κατάθεση του τελικού αιτήματος πληρωμής του δικαιούχου, εντός του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης της, και ολοκληρώνεται με την Διαδικασία Ι.6.6. του ΣΔΕ, όπως κάθε φορά ισχύει.

Άρθρο 20

Γενικοί κανόνες για τις πράξεις

Οι δικαιούχοι του υπομέτρου 19.2 περιγράφονται στο άρθρο 2 της κοινής υπουργικής απόφασης 2635/13-09-2017 (ΦΕΚ 3313/Β'/20-09-2017). Επιπλέον για τους δικαιούχους ισχύουν τα εξής:

1. δύναται να είναι υφιστάμενες, είτε υπό ίδρυση επιχειρήσεις. Ειδικά για τις υπό ίδρυση:

1.1. για τις ατομικές επιχειρήσεις, αρκεί η αίτηση στήριξης,

1.2. για τα νομικά πρόσωπα απαιτείται σχέδιο καταστατικού συννημένο στην αίτηση στήριξης, που σε κάθε περίπτωση αποκτούν ΑΦΜ πριν την έναρξη της πράξης.

2. δικαιούχος δύναται να είναι το νομικό πρόσωπο που έχει συστήσει την ΟΤΔ ή μέλος που την απαρτίζει συμπεριλαμβανομένων και των μελών της ΕΔΠ καθώς επίσης και μέλη του ΔΣ του εν λόγω νομικού προσώπου, σε επίπεδο φορέων.

3. δικαιούχος δύναται να είναι εργαζόμενος σε ΔΕΚΟ, εφόσον δεν κωλύεται από διατάξεις του καταστατικού της ΔΕΚΟ ή Δημόσιος Υπάλληλος που διαθέτει σχετική άδεια από αρμόδιο Υπηρεσιακό Συμβούλιο.

Δικαιούχοι δεν μπορεί να είναι:

1. εξωχώριες / υπεράκτιες εταιρείες,

2. φυσικά πρόσωπα,

2.1. στελέχη της ΟΤΔ,

2.2. στελέχη του φορέα που έχει συστήσει την ΟΤΔ,

2.3. εκπρόσωποι φορέων στην Επιτροπή Διαχείρισης Προγράμματος (ΕΔΠ) και στο Διοικητικό Συμβούλιο του φορέα που έχει συστήσει την ΟΤΔ.

Αναλυτικά οι υποδράσεις και τα καθεστώτα ενίσχυσης των ΤΠ περιγράφονται στο άρθρο 3 της κοινής υπουργικής απόφασης 2635/13-09-2017 (ΦΕΚ 3313/Β'/20-09-2017). Για τις ανάγκες της παρούσας οι υποδράσεις αναφέρονται, σύμφωνα με την κωδικοποίηση της εν λόγω κοινής υπουργικής απόφασης.

Σε περίπτωση μη άυλων πράξεων ο μέγιστος προϋπολογισμός πράξεων και ο μέγιστος επιλέξιμος προϋπολογισμός μπορεί να ανέλθει μέχρι τις 600.000€ και 100.000€

σε περίπτωση άυλων πράξεων. Σε περίπτωση χρήσης του καθεστώτος de minimis η μέγιστη δημόσια δαπάνη μπορεί να ανέλθει στις 200.000€ την τριετία. Σε κάθε περίπτωση τα όρια προϋπολογισμών που τίθενται στο άρθρο 4 της κοινής υπουργικής απόφασης 2635/13-09-2017 (ΦΕΚ 3313/Β'/20-09-2017), αφορούν στο συνολικό κόστος της πράξης, το οποίο μπορεί να ταυτίζεται με το μέγιστο επιλέξιμο κόστος. Άυλη ενέργεια ή πράξη θεωρείται η ενέργεια ή πράξη που δεν περιλαμβάνει υλικές υποδομές και εξοπλισμό.

Για δράσεις που ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης και θα εξετασθούν στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014, είναι απαραίτητο να περιέχονται στο φάκελο που θα υποβληθεί προς αξιολόγηση στοιχεία προκειμένου να εξετασθεί η εκπλήρωση των προϋποθέσεων του γενικού και ειδικού μέρους του γενικού απαλλακτικού κανονισμού, όπως θα περιγραφεί στην πρόσκληση.

Οι προβληματικές επιχειρήσεις κατά την έννοια των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων (2004/C244/02), όπως κάθε φορά ισχύουν, εξαιρούνται από την εφαρμογή της παρούσας.

Επιτρέπεται η κατάθεση μόνο μίας αίτησης στήριξης ανά ΑΦΜ στα πλαίσια της ίδιας υποδράσης ανά ΤΠ για όλη την περίοδο 2014-2020. Εξαιρέση αποτελεί η περίπτωση απόρριψης της αίτησης στήριξης, σε προηγούμενη πρόσκληση.

Επιτρέπεται η συμμετοχή φυσικού ή νομικού προσώπου σε περισσότερες από μια αιτήσεις στήριξης στα πλαίσια της ίδιας υποδράσης ανά ΤΠ, εφόσον τα ποσοστά συμμετοχής του στα Νομικά Πρόσωπα που καταθέτουν τις αιτήσεις στήριξης, δεν υπερβαίνουν αθροιστικά το 100% για όλη την περίοδο 2014 - 2020.

Επιτρέπεται η κατάθεση πέραν της μιας αίτησης στήριξης, ανά ΑΦΜ για διαφορετικές υποδράσεις, στην ίδια πρόσκληση ή μεταγενέστερη πρόσκληση του ίδιου ΤΠ.

Δεν θεωρείται διαφορετική υποδράση, η διαφοροποίηση μεταξύ οριζόντιας εφαρμογής μιας υποδράσης και εφαρμογής σε εξειδικευμένους τομείς, περιοχές ή δικαιούχους στο ίδιο ΤΠ εφόσον το περιεχόμενο της υποδράσης είναι το ίδιο [άρθρο 3 κοινή υπουργική απόφαση 2635/13-09-2017 (ΦΕΚ 3313/Β'/20-09-2017)].

Σε περίπτωση πράξεων που περιλαμβάνουν επενδύσεις σε νέες ή υφιστάμενες υποδομές, απαιτούνται είτε αποδεικτικά ιδιοκτησίας στο όνομα του δικαιούχου είτε μακροχρόνια μίσθωση που να καλύπτει χρονική περίοδο, τουλάχιστον δεκαπέντε (15), έτη από την δημοσιοποίηση της σχετικής πρόσκλησης, επί του γηπέδου ή του οικοπέδου ή/και του ακινήτου, στις οποίες πραγματοποιούνται οι επενδύσεις. Σε περίπτωση εκσυγχρονισμού χωρίς επέμβαση στον φέροντα οργανισμό του κτιρίου ή σε περίπτωση μικρών προσθηκών που συμπληρώνουν την λειτουργικότητα του κτιρίου οι οποίες σε κάθε περίπτωση αποτελούν λιγότερο από το 10% του αιτούμενου κόστους, εννέα (9) έτη από την δημοσιοποίηση της σχετικής πρόσκλησης.

Κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης στο ΤΠ, γίνονται δεκτά προσύμφωνα μίσθωσης ή αγοράς γηπέδου ή του οικοπέδου ή/και του ακινήτου.

Σε κάθε περίπτωση το γήπεδο ή το οικόπεδο ή το ακίνητο θα πρέπει να είναι ελεύθερο βαρών, εκτός της περίπτωσης που το βάρος έχει προκύψει από επιχειρηματικό δάνειο για την ίδια φύση επένδυσης ή θα προκύψει από επιχειρηματικό δάνειο για την υλοποίηση της πρότασης ή από δάνειο για την αντιμετώπιση φυσικής καταστροφής, από την οποία επλήγει η επιχείρηση.

Είναι επιλέξιμη δαπάνη η αγορά οικοδομημένης ή μη οικοδομημένης γης, σε περιπτώσεις πράξεων που περιλαμβάνουν κτιριακές υποδομές, για ποσό που μέχρι το 10 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών της πράξης. Για εγκαταλελειμμένες και πρώην βιομηχανικές εγκαταστάσεις που περιλαμβάνουν κτίρια, το όριο αυτό αυξάνεται στο 15 % εκτός εάν αφορά σε πρόσκληση σύμφωνα με τον καν. (ΕΕ) 702/2014 οπότε το όριο είναι 10%.

Ο φόρος προστιθέμενης αξίας, είναι επιλέξιμος, κατά το μέρος που δεν είναι ανακτήσιμος δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας για τον ΦΠΑ.

Σε περίπτωση που σκοπός της πράξης είναι αποκλειστικά ή εν μέρει ο οιντουρισμός με την έννοια του ν. 4276/2014(ΦΕΚ 155/Α' /30-07-2014), τότε ο 33 δικαιούχος οφείλει να τηρεί στο σύνολό του ή στο μέρος που αναλογεί στην επένδυση τις προδιαγραφές της κοινής υπουργικής απόφασης 1746/21-01-2015 (ΦΕΚ135/Β' /2015).

Άρθρο 21

Επιλέξιμες και μη επιλέξιμες δαπάνες

Οι επιλέξιμες δαπάνες στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων για όλες τις κατηγορίες υποδράσεων εκτός των υποδράσεων 19.2.1.1 και 19.2.1.2 και σύμφωνα με το χρησιμοποιούμενο κάθε φορά καθεστώς κρατικών ενισχύσεων καθώς και τις προϋποθέσεις αυτού, είναι:

1. Η αγορά, η κατασκευή ή βελτίωση ακινήτου.
2. Η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου προκειμένου να εξυπηρετούνται οι ανάγκες της μονάδας.
3. Αγορά, μεταφορά και εγκατάσταση εξοπλισμού και ο εξοπλισμός εργαστηρίων στο βαθμό που εξυπηρετεί τη λειτουργία της μονάδας. Επίσης ο εξοπλισμός παραγωγής ενέργειας ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, εξοικονόμησης ύδατος και επεξεργασίας αποβλήτων εφόσον αντιστοιχούν στην δυναμικότητα ή της ανάγκες της μονάδας και δεν αποτελούν μεμονωμένη δαπάνη αλλά συμπληρωματική δαπάνη σε παραγωγικές επενδύσεις.
4. Αγορά καινούργιων οχημάτων και συγκεκριμένα:
  - i) Οχημάτων μεταφοράς προϊόντων ειδικού τύπου τα οποία, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, θεωρούνται απαραίτητα για την λειτουργία της επένδυσης. Το ύψος της δαπάνης για την αγορά οχημάτων ειδικού τύπου δεν μπορεί να υπερβαίνει το 10% του προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου. ii) Μέσων εσωτερικής μεταφοράς που καλύπτουν τις ανάγκες της επένδυσης. Δεν είναι επιλέξιμα οχήματα μεταφοράς προσωπικού ή πελατών, εκτός αν σε επιμέρους υποδράσεις περιγράφεται διαφορετικά.

5. Απόκτηση πιστοποιητικών διασφάλισης ποιότητας, τα οποία είναι αναγνωρισμένα από διεθνή ή εθνικά πρότυπα. Στις δαπάνες αυτές περιλαμβάνονται οι δαπάνες συμβούλου και πιστοποίησης.

6. Δαπάνες εξοπλισμού επιχείρησης, όπως αγορά fax, τηλεφωνικών εγκαταστάσεων, δικτύων ενδοεπικοινωνίας, ηλεκτρονικών υπολογιστών, λογισμικών, περιφερειακών μηχανημάτων και φωτοτυπικών.

7. Δαπάνες συστημάτων ασφαλείας εγκαταστάσεων, συστημάτων πυροσβεστικής προστασίας εγκαταστάσεων.

8. Γενικές δαπάνες συνδεδεμένες με τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό της μονάδας, όπως αμοιβές αρχιτεκτόνων, μηχανικών και συμβούλων, αμοιβές για συμβουλές σχετικά με την περιβαλλοντική και οικονομική βιωσιμότητα, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών για μελέτες σκοπιμότητας. Οι δαπάνες αυτές εν μπορούν να υπερβαίνουν το 10% του συνολικού κόστους της πράξης.

Επίσης στις δαπάνες αυτές δύναται να συμπεριλαμβάνεται και συμβουλευτικές υπηρεσίες για την υποβολή και την τεχνική υποστήριξη της αίτησης στήριξης.

9. Δαπάνες όπως απόκτηση ή ανάπτυξη λογισμικού και αποκτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών, δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, εμπορικών σημάτων, δημιουργία αναγνωρίσιμου σήματος (ετικέτας) του προϊόντος, έρευνα. αγοράς για τη διαμόρφωση της εικόνας του προϊόντος (συσκευασία, σήμανση).

10. Δαπάνες προβολής, όπως ιστοσελίδα, έντυπα, διαφήμιση και συμμετοχή σε εκθέσεις και μέχρι το 10% του συνολικού κόστους της πράξης.

11. Δαπάνες σύνδεσης με Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας (ΟΚΩ) όπως ενδεικτικά ΔΕΗ, ύδρευση, αποχέτευση, τηλεφωνοδότηση κ.λπ.

12. Ασφαλιστήριο συμβόλαιο κατά παντός κινδύνου, κατά τη διάρκεια των εργασιών της επένδυσης (υποχρεωτική ασφάλιση).

13. Αμοιβές προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των επιβαρύνσεων της κοινωνικής ασφάλισης, πληρωτέες από τον δικαιούχο στο προσωπικό του, εφόσον αυτό προσελήφθη, για να εργασθεί αποκλειστικά για την υλοποίηση της επένδυσης και να απολυθεί με την ολοκλήρωσή του, σε περίπτωση αυτεπιστασίας.

Μη επιλέξιμες δαπάνες στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων για όλες τις κατηγορίες υποδράσεων είναι:

1. Μίσθωση κτιριακών εγκαταστάσεων παλαιών ή καινούργιων, ανεξάρτητα από την πιθανή προηγούμενη χρήση τους.
2. Έργα απλής συντήρησης κτιριακών εγκαταστάσεων, υπό την έννοια των μεμονωμένων επιδιορθώσεων που ανακύπτουν από τη λειτουργία της επιχείρησης και έργα συντήρησης μηχανολογικού εξοπλισμού.
3. Προσωρινά έργα μη αμέσως συνδεδεμένα με την εκτέλεση της πράξης (πχ προσωρινό υπόστεγο για την φύλαξη υλικών, κ.λπ.).
4. Έργα πράσινου (δενδροφυτεύσεις, γκαζόν, κ.λπ.) καθώς και έργα διακόσμησης, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά σε συγκεκριμένες υποδράσεις.
5. Έργα οδοποιίας εκτός των ορίων του οικοπέδου/ γηπέδου εγκατάστασης της μονάδας.

6. Πάσης φύσεως έξοδα, εισφορές, φόροι, τέλη, δημοσιονομικές επιβαρύνσεις, αποζημιώσεις, ασφαλιστρα υπέρ τρίτων.

7. Εξοπλισμός αναψυχής (όπως εξοπλισμός αναπαραγωγής ήχου και εικόνας κ.λπ.)

εκτός και η επιχείρηση διατηρεί ή δημιουργεί, επισκέψιμο για το κοινό και επιχειρηματίες, τμήμα.

8. Δαπάνες συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης, ασφαλιστρα, κεφάλαιο κίνησης και δαπάνες αναλωσίμων υλικών.

9. Τα μεταχειρισμένα οχήματα και ο μεταχειρισμένος εξοπλισμός.

10. Οι δαπάνες για απλή αντικατάσταση μηχανολογικού εξοπλισμού, παρόμοιας κατηγορίας, μεγέθους ή δυναμικότητας, ακόμη και όταν γίνεται με εγκατάσταση καινούργιου, εφόσον ο εξοπλισμός που αντικαθίσταται δεν έχει αποσβεστεί.

11. Επενδυτικές δαπάνες των υποβαλλόμενων αιτήσεων στήριξης που χρηματοδοτούνται από άλλο επενδυτικό πρόγραμμα.

12. Παραγωγικές δαπάνες ή δαπάνες εξοπλισμού, με σκοπό τη συμμόρφωση με τα υποχρεωτικά Ενωσιακά πρότυπα.

13. Αιτούμενες δαπάνες, η υλοποίηση των οποίων δεν εγκρίθηκε κατά την έγκριση της αίτησης στήριξης.

14. Υπερβάσεις εγκεκριμένου κόστους εκτός από τις περιπτώσεις που έχουν γίνει αποδεκτές στο πλαίσιο αιτήματος τροποποίησης του δικαιούχου.

15. Δαπάνες αποξήλωσης και καθαίρεσης γενικότερα. Δαπάνες για τον καθαρισμό της αρχικής θέσης σε περιπτώσεις μετεγκατάστασης και κόστος αποξήλωσης και μεταφοράς του παλαιού εξοπλισμού ή μέρος αυτού στη νέα θέση.

16. Αμοιβές προσωπικού για την λειτουργία της επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένων των επιβαρύνσεων της κοινωνικής ασφάλισης.

17. Δαπάνες αναλωσίμων υλικών.

Άρθρο 22

Υποδράσεις 19.2.1.1 και 19.2.1.2

Δικαιούχος μπορεί να είναι φορέας του ιδιωτικού ή δημοσίου τομέα και να έχει νομική υπόσταση, όπως και η ίδια η ΟΤΔ που προκηρύσσει την υποδράση.

Πράξεις στα πλαίσια των υποδράσεων αυτών που αφορούν μεταφορά γνώσης και ενημέρωσης αφορούν ενέργειες επαγγελματικής κατάρτισης και απόκτησης δεξιοτήτων. Η επαγγελματική κατάρτιση και οι ενέργειες απόκτησης δεξιοτήτων μπορούν να περιλαμβάνουν, επίδειξη, επιμορφωτικά μαθήματα και εργαστήρια.

Επίσης οι πράξεις μπορούν να περιλαμβάνουν ενέργειες όπως οι βραχυπρόθεσμες ανταλλαγές για διαχείριση γεωργικών και δασικών εκμεταλλεύσεων και δασών, καθώς και επισκέψεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις και δάση.

Οι πράξεις δεν μπορούν να περιλαμβάνουν μαθήματα ή κατάρτιση, τα οποία αποτελούν μέρος κανονικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων ή συστημάτων σε επίπεδο δευτεροβάθμιας ή ανώτερης εκπαίδευσης.

Επιλέξιμες δαπάνες είναι αποκλειστικά:

- δαπάνες διοργάνωσης και εκτέλεσης ενεργειών μεταφοράς γνώσεων,

- ενημέρωσης και επίδειξης,

- τα οδοιπορικά, οι δαπάνες διαμονής και οι ημερήσιες δαπάνες των συμμετεχόντων, καθώς και οι δαπάνες αντικατάστασης των γεωργών στην εκμετάλλευση.

Οι επιλέξιμες δαπάνες της υποδράσης αφορούν αποκλειστικά άυλες ενέργειες.

Οποιαδήποτε άλλη δαπάνη είναι μη επιλέξιμη.

Άρθρο 23

Υποδράσεις: 19.2.2.1, 19.2.2.2, 19.2.3.1

και 19.2.3.2

Δεν ενισχύεται η ίδρυση ελαιτριβείων και σφαγείων σε όλη την χώρα εκτός από την ίδρυση σφαγείων σε νησιωτικές περιοχές και μέχρι 400 τόνους κρέατος /έτος.

Η ίδρυση σφαγείων πουλερικών είναι επιλέξιμη μόνο σε ορεινές ή νησιωτικές περιοχές.

Ως εκσυγχρονισμός μονάδας νοείται η αντικατάσταση ή/και η συμπλήρωση μηχανολογικού εξοπλισμού όπως η επέκταση δυναμικότητας (εφόσον καλύπτεται από τις απαραίτητες κάθε φορά αδειοδοτήσεις) ενεργών και ανενεργών μονάδων.

Κατ' εξαίρεση όσον αφορά στην περίπτωση μονάδων ελαιτριβείων που έχουν παύσει τη λειτουργία τους, αυτές μπορούν να προβούν σε εκσυγχρονισμό και να επαναλειτουργήσουν με την ίδια δραστηριότητα και δυναμικότητα.

Στην περίπτωση εκσυγχρονισμού χωρίς αύξηση δυναμικότητας άνω του 20%, μονάδων παραγωγής ανόργανων συμπληρωματικών ζωοτροφών για επιχειρήσεις, οι μονάδες θα πρέπει να είναι εγγεγραμμένες / εγκεκριμένες σύμφωνα με την 340668/26-11-2008 (ΦΕΚ 2422 Β') κοινή υπουργική απόφαση.

Οι μετεγκαταστάσεις και οι συγχωνεύσεις μονάδων συνοδεύονται απαραίτητα και από εκσυγχρονισμό αυτών.

Οι επιλέξιμες δαπάνες, πέραν του άρθρου 21 στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων στις εν λόγω υποδράσεις του παρόντος άρθρου, είναι:

1. Δαπάνες που σχετίζονται με την διαμόρφωση χώρων προβολής, δοκιμής των προϊόντων της επιχείρησης καθώς και του αντίστοιχου εξοπλισμού (όπως εξοπλισμός αναπαραγωγής ήχου και εικόνας κ.λπ.) που απαιτείται σε περίπτωση που η επιχείρηση διατηρεί ή δημιουργεί χώρο επισκέψιμο για το κοινό και επιχειρηματίες.

2. Εργασίες πράσινου δενδροφυτεύσεις, γκαζόν, καθώς και έργα διακόσμησης σε περίπτωση που η επιχείρηση διατηρεί ή δημιουργεί χώρο επισκέψιμο για το κοινό και επιχειρηματίες.

3. Η αγορά συγκροτήματος ψυχρής έκθλιψης Ελαιολάδου, μέχρι του ποσού των 30.000. Η δαπάνη αυτή αφορά αποκλειστικά ενεργούς ή επαγγελματίες αγρότες, μόνο για την ίδια παραγωγή τους και το τελικό προϊόν θα πρέπει να είναι τυποποιημένο σε συσκευασίες μέχρι πέντε (5) λίτρων.

Μη επιλέξιμες δαπάνες, πέραν του άρθρου 21 στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων στις εν λόγω υποδράσεις του παρόντος άρθρου, είναι:

1. Δαπάνες που αφορούν την αύξηση της δυναμικότητας σε τομείς όπου υπάρχει περιορισμός στην παραγωγή από την ΚΟΑ γεωργικών προϊόντων.

Άρθρο 24

Υποδράση 19.2.6.2

Στα πλαίσια της υποδράσης ενισχύονται επενδύσεις οι οποίες αφορούν στην επεξεργασία, διακίνηση και εμπορία δασικών προϊόντων, αυξάνοντας την προστιθέμενη αξία τους. Στις επενδύσεις αυτές συγκαταλέγεται κάθε επένδυση που σχετίζεται με την ανάπτυξη και οργάνωση της επεξεργασίας και εμπορίας δασικών προϊόντων, μέχρι το στάδιο της βιομηχανικής μεταποίησης. Μπορεί να περιλαμβάνουν επενδύσεις σε μηχανήματα και εξοπλισμό υλοτομίας, αποκλάδωσης, αποφλοιώσης, πελέκησης, σχίσσης, κορμοτεμαχισμού, ξήρανσης και αποθήκευσης ξυλείας, συμπεριλαμβανομένης και της παραγωγής πρώτης ύλης/υλικών για παραγωγή ενέργειας. Περιλαμβάνεται επίσης κάθε επένδυση που συνεισφέρει στη βελτίωση της αποδοτικής χρήσης δασικών πόρων.

Δικαιούχοι της υποδράσης μπορεί να είναι Φυσικά πρόσωπα, Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού και Δημοσίου Δικαίου, διαχειριστές δασικής γης. Στα μικρά νησιά του

Αιγαίου Πελάγους κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1405/2006 η ενίσχυση μπορεί επίσης να χορηγείται σε επιχειρήσεις που δεν είναι ΜΜΕ. Κατά τα λοιπά ισχύουν τα αναγραφόμενα στο άρθρο 2 της κοινής υπουργικής απόφασης 2635/13-09-2017 (ΦΕΚ 3313/Β'/20-09-2017), που αφορούν στις πιο πάνω κατηγορίες δικαιούχων.

Οι επιλέξιμες δαπάνες, πέραν του άρθρου 21 στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων στις εν λόγω υποδράσεις του παρόντος άρθρου, είναι:

1. Ειδικές διαμορφώσεις χώρων π.χ. κορμοπλατείες.
2. Χώροι αποθήκευσης εφόσον αποτελούν τμήμα της επένδυσης.
3. Εργαλεία υλοτομίας, αποφλοιώσης, τεμαχισμού, αποκομιδής και μεταφοράς και λοιπά ειδικά εργαλεία προσαρμοσμένα στις ανάγκες της επιχείρησης και της γεωμορφολογίας της περιοχής.
4. Ζώα σύρσης και φόρτου, για την κινητοποίηση ξύλου από δυσπρόσιτες περιοχές.
5. Εξοπλισμός για αξιοποίηση υπολειμμάτων ξυλείας.
6. Δαπάνες πιστοποίησης προέλευσης ξυλείας, συστημάτων δέουσας επιμέλειας, λογισμικού παρακολούθησης δασών και εμπορικών σημάτων. Στην περίπτωση αυτή είναι επιλέξιμος ο κατάλληλος εξοπλισμός ή συστήματα εξοπλισμού όχι όμως τα λειτουργικά κόστη.
7. Δαπάνες εκπόνησης σχεδίων διαχείρισης δασών ή ισοδύναμων μέσων, διαχειριστικές εκθέσεις, πίνακες υλοτομίας.

Οι μη επιλέξιμες δαπάνες ταυτίζονται, με τις μη επιλέξιμες δαπάνες του άρθρου 21.

Άρθρο 25

Υποδράσεις: 19.2.2.3 και 19.2.3.3

Οι επενδύσεις οι οποίες ενισχύονται στα πλαίσια της εφαρμογής των ΤΠ, θα πρέπει να συνάδουν με την μορφή των τουριστικών καταλυμάτων και λοιπών εγκαταστάσεων τουρισμού, που προβλέπονται στην κοινή υπουργική

απόφαση 2986/25-11-2016 (ΦΕΚ Β'/3885/2016) και σε κάθε περίπτωση οι προδιαγραφές που τίθενται στο ν. 4276/2014(ΦΕΚ Α'/155/2014).

Οι επιλέξιμες δαπάνες, πέραν του άρθρου 21 στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων στις εν λόγω υποδράσεις του παρόντος άρθρου, είναι:

1. Δαπάνες ειδικού εξοπλισμού όπως η αγορά- κατασκευή παραδοσιακών ξύλινων σκαφών, λοιπών σκαφών για εξυπηρέτηση τουριστικών δραστηριοτήτων, αγορά αλόγων για δραστηριότητες περιήγησης, αγορά οχημάτων μεταφοράς πελατών για τις επιχειρήσεις εναλλακτικού/θεματικού τουρισμού και εφόσον τεκμηριώνεται πλήρως η αναγκαιότητά τους και μέχρι του ποσού των 30.000€ για τα οχήματα αυτά.

2. Κατασκευή οικίσκου - αποθήκης για τις ανάγκες φύλαξης - εξυπηρέτησης της επένδυσης, μέχρι 40 τ.μ, μόνο για επενδύσεις τουριστικών καταλυμάτων.

3. Έργα πρασίνου καθώς και έργα διακόσμησης.

4. Εξοπλισμός αναψυχής πελατών (όπως εξοπλισμός αναπαραγωγής ήχου και εικόνας).

Οι μη επιλέξιμες δαπάνες ταυτίζονται, με τις μη επιλέξιμες δαπάνες του άρθρου 21.

Άρθρο 26

Υποδράσεις: 19.2.2.4 και 19.2.3.4

Δικαιούχοι των υποδράσεων μπορεί να είναι Φυσικά πρόσωπα και Νομικά πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου. Κατά τα λοιπά ισχύουν τα αναγραφόμενα στο άρθρο 2 της κοινής υπουργικής απόφασης 2635/13-09-2017 (ΦΕΚ 3313/Β'/20-09-2017), που αφορούν στις πιο πάνω κατηγορίες δικαιούχων.

Οι επιλέξιμες δαπάνες, πέραν του άρθρου 21 στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων στις εν λόγω υποδράσεις του παρόντος άρθρου, είναι:

1. Δαπάνες όπως απόκτηση ή ανάπτυξη λογισμικού και αποκτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών, δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, εμπορικών σημάτων, δημιουργία αναγνωρίσιμου σήματος (ετικέτας) του προϊόντος, έρευνα αγοράς για τη διαμόρφωση της εικόνας του προϊόντος (συσκευασία, σήμανση).

Οι μη επιλέξιμες δαπάνες ταυτίζονται, με τις μη επιλέξιμες δαπάνες του άρθρου 21.

Άρθρο 27

Υποδράσεις: 19.2.2.5 και 19.2.3.5

Δικαιούχοι των υποδράσεων μπορεί να είναι Φυσικά πρόσωπα και Νομικά πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου. Κατά τα λοιπά ισχύουν τα αναγραφόμενα στο άρθρο 2 της κοινής υπουργικής απόφασης 2635/13-09-2017 (ΦΕΚ 3313/Β'/20-09-2017), που αφορούν στις πιο πάνω κατηγορίες δικαιούχων.

Οι επιλέξιμες δαπάνες, πέραν του άρθρου 21 στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων στις εν λόγω υποδράσεις του παρόντος άρθρου, είναι:

1. Εργασίες πράσινου (δενδροφυτεύσεις, γκαζόν, κ.λπ.) εφόσον αποτελούν λειτουργικό τμήμα της επιχείρησης.

2. Αγορά οχημάτων ειδικού τύπου που συνδέονται με τον σκοπό της επένδυσης (π.χ ειδικά οχήματα μεταφοράς ΑΜΕΑ σε επενδύσεις συνδεδεμένες με την υγεία.)

Μη επιλέξιμες δαπάνες, πέραν του άρθρου 21 στο

πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων στις εν λόγω υποδράσεις του παρόντος άρθρου, είναι:

1. Δεν είναι επιλέξιμη η προμήθεια απλού οχήματος μεταφοράς.

Άρθρο 28
19.2.2.6 και 19.2.3.6

Δικαιούχοι των υποδράσεων μπορεί να είναι Φυσικά και Νομικά πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, τα οποία κατά την κατάθεση του τελευταίου αιτήματος πληρωμής πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 3 της κοινής υπουργικής απόφασης 543/34450 (ΦΕΚ/1145/Β'/2017) και του άρθρου 6 και 7 της εν λόγω της κοινής υπουργικής απόφασης 4912/120862/30-10-2015(ΦΕΚ/Β'/2468/2015). Δεν υποχρεούνται να τις ικανοποιούν κατά την κατάθεση της αίτησης στήριξης.

Οι επιλέξιμες δαπάνες, πέραν του άρθρου 21 στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων στις εν λόγω υποδράσεις του παρόντος άρθρου, είναι:

1. Δαπάνες που σχετίζονται με την διαμόρφωση χώρων προβολής, δοκιμής των προϊόντων της επιχείρησης καθώς και του αντίστοιχου εξοπλισμού (όπως εξοπλισμός αναπαραγωγής ήχου και εικόνας κ.λπ.) που απαιτείται σε περίπτωση που η επιχείρηση διατηρεί ή δημιουργεί χώρο επισκέψιμο για το κοινό και επιχειρηματίες.

2. Εργασίες πράσινου δενδροφυτεύσεις, γκαζόν, καθώς και έργα διακόσμησης σε περίπτωση που η επιχείρηση διατηρεί ή δημιουργεί χώρο επισκέψιμο για το κοινό και επιχειρηματίες.

3. Η αγορά συγκροτήματος ψυχρής έκθλιψης Ελαιολάδου, μέχρι του ποσού των 30.000. Η δαπάνη αυτή αφορά την ίδια παραγωγή και το τελικό προϊόν θα πρέπει να είναι τυποποιημένο σε συσκευασίας μέχρι πέντε (5) λίτρα.

4. Δαπάνες ειδικού εξοπλισμού για εξυπηρέτηση τουριστικών δραστηριοτήτων, αγορά αλόγων για δραστηριότητες περιήγησης, αγορά οχημάτων μεταφοράς πελατών για τις επιχειρήσεις εναλλακτικού/θεματικού τουρισμού και εφόσον τεκμηριώνεται πλήρως η αναγκαιότητά τους και μέχρι του ποσού των 30.000€ για τα οχήματα αυτά.

5. Κατασκευή οικίσκου - αποθήκης για τις ανάγκες φύλαξης - εξυπηρέτησης της επένδυσης, μέχρι 40 τ.μ, μόνο για επενδύσεις τουριστικών καταλυμάτων.

6. Έργα πρασίνου καθώς και έργα διακόσμησης.

7. Εξοπλισμός αναψυχής πελατών (όπως εξοπλισμός αναπαραγωγής ήχου και εικόνας).

Μη επιλέξιμες δαπάνες, πέραν του άρθρου 21 στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων στις εν λόγω υποδράσεις του παρόντος άρθρου, είναι

1 Δεν ενισχύονται δαπάνες που αφορούν επενδύσεις στον πρωτογενή τομέα.

Στην περίπτωση των πολυλειτουργικών αγροκτημάτων, κατά την τελευταία αίτηση πληρωμής οι δικαιούχοι οφείλουν να έχουν αιτηθεί την χορήγηση του κατάλληλου σήματος που προβλέπεται στην κοινή υπουργική απόφαση 543/34450 (ΦΕΚ/1145/Β'/2017), εφόσον ο φορέας που το εκδίδει έχει την δυνατότητα να το πράξει.

Στην περίπτωση της οικοτεχνίας, κατά την τελευταία αίτηση πληρωμής, οι δικαιούχοι οφείλουν να πληρούν τις

προϋποθέσεις των Άρθρων 6 και 7 της υπουργικής απόφασης 4912/120862/30-10-2015(ΦΕΚ/Β'/2468/2015), περί εγγραφής στο Μητρώο Οικοτεχνίας-Οικοτεχνών.

Άρθρο 29

Υποδράσεις: 19.2.7.1, 19.2.7.2, 19.2.7.3, 19.2.7.4, 19.2.7.5, 19.2.7.6, 19.2.7.7 και 19.2.7.8

Συnergατικά σχήματα φορέων, τα οποία θα απαρτίζονται από τουλάχιστον δύο ενδιαφερόμενους φορείς (όπως γεωργούς, ερευνητές, πανεπιστήμια, συμβούλους, επιχειρήσεις ή άλλους φορείς όπως περιβαλλοντικές οργανώσεις και ΜΚΟ) και θα διαθέτουν εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας (σύμφωνο συνεργασίας). Στα σχήματα αυτά θα προσδιορίζεται ο επικεφαλής εταίρος (Συντονιστής Φορέας) του συνεργατικού σχήματος.

Το συνεργατικό σχήμα θα μπορεί, είτε να έχει νομική υπόσταση - Νομικό Πρόσωπο είτε να καθορίζεται η μορφή και λειτουργία του σε ένα συμφωνητικό σύμπραξης/συνεργασίας, μεταξύ Φυσικών ή Νομικών Προσώπων, που θα αναφέρει ρητώς και σαφώς τον καταμερισμό των ευθυνών και των υποχρεώσεων μεταξύ των μελών του συνεργατικού σχήματος.

Σε περίπτωση συμφωνητικού σύμπραξης/συνεργασίας, ο ένας εκ των συνεργαζόμενων μελών ορίζεται από τους ενδιαφερόμενους ως κοινός εκπρόσωπος (Συντονιστής Φορέας). Ο Συντονιστής Φορέας είναι ο κοινός εκπρόσωπος των φορέων που συμπράττουν για την υλοποίηση του έργου και αναλαμβάνει την ευθύνη για τη συνολική διαχείρισή του. Παράλληλα, κάθε δικαιούχος - φορέας διατηρεί την ευθύνη εξολοκλήρου για το επιμέρους τμήμα του έργου που δεσμεύεται να υλοποιήσει και απορρέει από συμφωνητικού σύμπραξης/συνεργασίας.

Η υποδράση 19.2.7.3 αφορά αποκλειστικά μη γεωργούς. Η υποδράση 19.2.7.7 αφορά αποκλειστικά γεωργούς και μεταποιητές.

Η ενεργοποίηση του συνεργατικού σχήματος πρέπει να είναι τοπικού χαρακτήρα σε ότι αφορά στην εφαρμογή του.

Οι δικαιούχοι δεν πρέπει να έχουν επιδοτηθεί στο παρελθόν για το ίδιο αντικείμενο, το οποίο προβλέπεται στο επιχειρηματικό σχέδιο.

Κάθε φορέας μπορεί να συμμετάσχει ως μέλος σε οποιαδήποτε σύμπραξη χωρίς όριο, σε διαφορετικά συνεργατικά σχήματα.

Σε κάθε περίπτωση το μη ανακτήσιμο ΦΠΑ είναι επιλέξιμο.

Οι επιλέξιμες δαπάνες, πέραν του άρθρου 21 στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων στις εν λόγω υποδράσεις του παρόντος άρθρου, είναι:

1. Δαπάνες για μελέτες - επιχειρηματικά σχέδια. Αφορά δαπάνες, όπως οι μελέτες σκοπιμότητας, έρευνα αγοράς, εκπόνηση των επιχειρηματικών σχεδίων των δικαιούχων.

2. Δαπάνες για την εξεύρεση των εταίρων προκειμένου να καθορίσουν το επιχειρηματικό τους σχέδιο.

3. Λειτουργικές δαπάνες που προκύπτουν από την οργάνωση της μορφής συνεργασίας, το συντονισμό της και την προετοιμασία του επιχειρηματικού σχεδίου (αμοιβές ήδη απασχολούμενου και νέου προσωπικού, αναλώσιμα υλικά, έξοδα μετακίνησης).

4. Το κόστος χρήσης μηχανημάτων, εδαφών και λοιπών παγίων που διαθέτουν είτε οι παραγωγοί είτε τα ερευνητικά κέντρα για την ανάπτυξη - πιλοτική δοκιμή των αποτελεσμάτων της πράξης.

5. Ανθρωπομήρες προσωπικού (δύνатаι να συμπεριλαμβάνει εργασία ερευνητή για την προσαρμογή ή τη δοκιμή της εφαρμογής), αλλά και των παραγωγών και άλλων φορέων που σχετίζονται με την πιλοτική λειτουργία και τις λοιπές δραστηριότητες που αφορούν στην υλοποίηση του έργου/επιχειρηματικού σχεδίου.

6. Δαπάνες προώθησης των αποτελεσμάτων του επιχειρηματικού σχεδίου (όπως δημιουργία ιστοσελίδας, φυλλαδίων, διοργάνωση ημερίδων, έξοδα μετακίνησης, κόστος μεταφράσεων).

7. Απόκτηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

8. Δημιουργία κοινών εργαστηρίων ποιοτικού ελέγχου των προϊόντων ή των πρώτων υλών, εξοπλισμός εξασφάλισης ποιότητας (π.χ. παγολεκάνες), συστήματα διανομής, επαγγελματικά αυτοκίνητα μεταφοράς α' ύλης κ.λπ.

9. Δαπάνες σύστασης και οργάνωσης φορέα (μελέτη σκοπιμότητας, νομικά και λοιπά έξοδα, λογότυπο, αγορά επίπλων και εξοπλισμού γραφείου, εξοπλισμός για εκθέσεις κ.λπ.).

Οι μη επιλέξιμες δαπάνες ταυτίζονται, με τις μη επιλέξιμες δαπάνες του άρθρου 21.

Άρθρο 30

Μακροχρόνιες υποχρεώσεις δικαιούχων

Να αποδέχονται και να διευκολύνουν ελέγχους στην έδρα της πράξης, από την ΟΤΔ και τους αρμόδιους φορείς ελέγχου. Σε περίπτωση άρνησης ελέγχου τότε επιστρέφεται το σύνολο της δημόσιας δαπάνης που καταβλήθηκε, με την διαδικασία των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών.

Ο δικαιούχος οφείλει να συμμορφωθεί εντός τριών μηνών από την κατάθεση του τελευταίου αιτήματος πληρωμής στην ΟΤΔ με τους κανόνες δημοσιότητας μετά την ολοκλήρωση του έργου, όπως αυτοί περιγράφονται στην παράγραφο 2.2, του Παραρτήματος ΙΙΙ, του καν. (ΕΕ) 808/2014.

Ο δικαιούχος οφείλει να τηρεί τα προβλεπόμενα στο άρθρο 71 του καν. (ΕΕ) 1303/2013 για τρία (3) έτη από την τελική του πληρωμή. Σε αντίθετη περίπτωση η δημόσια δαπάνη ανακτάται αναλογικά για το διάστημα που δεν τηρήθηκαν οι εν λόγω υποχρεώσεις.

Σε περίπτωση δημιουργίας θέσεων εργασίας σε Ετήσιες Μονάδες Εργασίας (ΕΜΕ), από ΜΜΕ και οι οποίες επιτέλεσαν κριτήριο επιλογής, τότε ο δικαιούχος οφείλει να τις έχει δημιουργήσει εντός 12 μήνου από την τελική πληρωμή και να τις διατηρήσει τουλάχιστον για τρία (3) έτη από την δημιουργία τους.

Σε αντίθετη περίπτωση, επιβάλλεται οικονομική κύρωση σχετική με τις ελλείπουσες θέσεις απασχόλησης σε ΕΜΕ, το ύψος της οποίας καθορίζεται από τον παρακάτω τύπο:

Οικονομική κύρωση = Επιχορήγηση X (1 - a) X b.

όπου: a = Πραγματικά δημιουργηθείσες νέες θέσεις απασχόλησης σε ΕΜΕ/Συμβατικά δηλωθείσες νέες θέσεις απασχόλησης σε ΕΜΕ.

$b = (1,2 + (0,05 * c)) / 12.$

και : c = Συμβατικά δηλωθείσες νέες θέσεις απασχόλησης σε ΕΜΕ.

Σε κάθε περίπτωση η οικονομική κύρωση δεν θα είναι μεγαλύτερη του 10% της Δημόσιας δαπάνης που καταβλήθηκε.

Ο δικαιούχος οφείλει να τηρεί τα κριτήρια επιλογής, που αποτελούν μακροχρόνιες υποχρεώσεις, για τρία έτη από την τελική του πληρωμή. Σε αντίθετη περίπτωση, αν ένα ή περισσότερα κριτήρια δεν ικανοποιούνται τότε επιστρέφεται, με την διαδικασία των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, ποσοστό της δημόσιας δαπάνης που έχει καταβληθεί, και απορρέει από τον ακόλουθο τύπο: $(\alpha - \beta) / 100 * \gamma / 3$ X δημόσια δαπάνη. Όπου α η βαθμολογία του κριτηρίου κατά την αξιολόγηση, β η νέα βαθμολογία του κριτηρίου σύμφωνα με τα ευρήματα του ελέγχου και γ ο αριθμός των ετών από την τελική πληρωμή. Ο παραπάνω τύπος εφαρμόζεται για κάθε κριτήριο επιλογής που ελέγχεται και η προς ανάκτηση δημόσια δαπάνη υπολογίζεται αθροιστικά.

Σε περίπτωση που η επανεξέταση των κριτηρίων έχει ως αποτέλεσμα η βαθμολογία του επενδυτικού σχεδίου να είναι μικρότερη της τιμής βάσεως αξιολόγησης για την συγκεκριμένη υποδράση, τότε επιστρέφεται κατ' αναλογία το ποσοστό της δημόσιας δαπάνης σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 71 ΚΑΝ (ΕΕ) 1303/2013. Η προς ανάκτηση δημόσια δαπάνη υπολογίζεται με τον ακόλουθο τύπο: $\alpha * \Delta\Delta / 3$. Όπου α το έτος (1ο ή 2ο ή 3ο) κατά το οποίο διενεργείται ο έλεγχος, μετά την τελευταία πληρωμή και ΔΔ η δημόσια δαπάνη που καταβλήθηκε.

Ειδικά για τις πράξεις που αφορούν αποκλειστικά τουριστικά καταλύματα θα πρέπει κατ' έτος μετά την τελική πληρωμή, να επιτύχουν τουλάχιστον το 20% του στόχου που τέθηκε στην αίτηση στήριξης για το αντίστοιχο έτος, σε ό,τι αφορά τον αριθμό των διανυκτερεύσεων.

Ο στόχος ελέγχεται για τρία (3) έτη μετά την τελική πληρωμή. Ως έτος λογίζεται ένα πλήρες ημερολογιακό έτος, από την επομένη ημέρα της τελικής πληρωμής.

Σε περίπτωση μη επίτευξης του στόχου αυτού επιβάλλεται δημοσιονομική διόρθωση που απορρέει από τον τύπο $((20\% * \alpha) - \beta) / 100 * (\text{Δημόσια δαπάνη} / 3)$ Όπου α ο στόχος που τέθηκε στην αίτηση στήριξης, όσον αφορά στον ετήσιο αριθμό διανυκτερεύσεων.

β ο απόλυτος αριθμός των διανυκτερεύσεων για το έτος που γίνεται ο έλεγχος.

Ο έλεγχος που διενεργείται αφορά όλα τα παρελθόντα έτη από την ημερομηνία διεξαγωγής του και όχι το τρέχον έτος. Η δημοσιονομική διόρθωση επιβάλλεται αθροιστικά και ανά έτος.

Επίσης για τις πράξεις που αφορούν μεταποίηση θα πρέπει κατ' έτος μετά την τελική πληρωμή, να επιτύχουν τουλάχιστον το 30% του στόχου που τέθηκε στην αίτηση στήριξης για το αντίστοιχο έτος, σε ό,τι αφορά την ποσότητα της μεταποιησίσιμης πρώτης ύλης.

Ο στόχος ελέγχεται για τρία (3) έτη μετά την τελική πληρωμή. Ως έτος λογίζεται ένα πλήρες ημερολογιακό έτος, από την επομένη ημέρα της τελικής πληρωμής.

Σε περίπτωση μη επίτευξης του στόχου αυτού επιβάλλεται δημοσιονομική διόρθωση που απορρέει από τον τύπο $((30\% * \alpha) - \beta) / 100 * (\text{Δημόσια δαπάνη} / 3)$

Όπου α ο στόχος που τέθηκε στην αίτηση στήριξης, όσον αφορά την ετήσια ποσότητα μεταποιήσιμης πρώτης ύλης.

β η ποσότητα της μεταποιήσιμης πρώτης ύλης για το έτος που γίνεται ο έλεγχος.

Ο έλεγχος που διενεργείται αφορά όλα τα παρελθόντα έτη από την ημερομηνία διεξαγωγής του και όχι το τρέχον έτος. Η δημοσιονομική διόρθωση επιβάλλεται αθροιστικά και ανά έτος.

Ο δικαιούχος υποχρεούνται κάθε έτος και στα πλαίσια της διάρκειας των μακροχρονίων υποχρεώσεων του να αποστέλλει ηλεκτρονικά ή εγγράφως στην ΟΤΔ, αποδεικτικά τήρησης των μακροχρονίων υποχρεώσεων του, έως τις 31-12-2023 και στο μετέπειτα χρονικό διάστημα των μακροχρονίων υποχρεώσεων του στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας.

ΜΕΡΟΣ Β

Άρθρο 31

Επιτροπή Διαχείρισης Προγράμματος (ΕΔΠ)

Η ΕΔΠ αποτελεί το όργανο λήψης απόφασης της ΟΤΔ, για όλα τα θέματα που αφορούν την εφαρμογή του ΤΠ. Η σύνθεση της ΟΤΔ θα πρέπει να είναι σύμφωνη με τον καν. (ΕΕ) 1303/2013 άρθρο 34 παρ.3 στοιχείο β), όπως κάθε φορά ισχύει.

Η ΕΔΠ δύναται να ταυτίζεται με το Δ.Σ. του φορέα που έχει συστήσει την ΟΤΔ, εφόσον τηρούνται οι όροι της παραπάνω παραγράφου.

Σε κάθε περίπτωση για τα φυσικά πρόσωπα που συμμετέχουν σε κάθε συνεδρίαση της ΕΔΠ και εκπροσωπούν τους φορείς που την απαρτίζουν πρέπει να διασφαλίζεται ότι, δεν υφίστανται σύγκρουση συμφερόντων, αναφορικά με την συγκεκριμένη απόφαση.

Σε κάθε απόφαση της ΕΔΠ πρέπει να τηρούνται και να αναγράφονται τα ακόλουθα:

α) ονομαστική αναφορά των συμμετεχόντων β) ποιόν φορέα εκπροσωπούν γ) ότι «η εν λόγω σύνθεση είναι σύμφωνη με τον καν. (ΕΕ) 1303/2013 άρθρο 34 παρ. 3 στοιχείο β)» δ) ότι: «δεν υφίστανται σύγκρουση συμφερόντων, αναφορικά με την συγκεκριμένη απόφαση».

Άρθρο 32

Προκαταβολή στην ΟΤΔ

για τα υπομέτρα 19.2 και 19.3

Η ΟΤΔ δύναται να αιτηθεί προκαταβολή ποσού, μέχρι το 25% της εγκεκριμένης δημόσιας δαπάνης των υπομέτρων 19.2 και 19.3 για την υλοποίησή του.

Για τον λόγο αυτό, η ΟΤΔ διατηρεί διακριτό τραπεζικό λογαριασμό με αποκλειστικό σκοπό τις πληρωμές των πράξεων των υπομέτρων 19.2 και 19.3.

Η ΟΤΔ υποβάλλει αίτηση στον ΟΠΕΚΕΠΕ μέσω της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, καταθέτοντας στον ΟΠΕΚΕΠΕ ισόποση εγγυητική επιστολή αορίστου χρόνου, για την χορήγηση της προκαταβολής.

Απαγορεύεται η χρήση του λογαριασμού των υπομέτρων 19.2 και 19.3 για οποιοδήποτε άλλο λόγο πέραν των πληρωμών των πράξεων. Σε περίπτωση που αυτό διαπιστωθεί, από τους αρμόδιους φορείς ελέγχου, τότε το ποσό το οποίο αντλήθηκε για άλλους σκοπούς επι-

στρέφεται εντόκως και καταλογίζεται στην ΟΤΔ ως ποινή, με την διαδικασία των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών.

Άρθρο 33

Αίτηση μερικής πληρωμής ΟΤΔ

Μετά την χρήση της προκαταβολής ή των ιδίων κεφαλαίων, για τις πληρωμές των δικαιούχων των υπομέτρων 19.2 και 19.3, η ΟΤΔ δύναται να υποβάλλει αίτημα μερικής πληρωμής προς τον ΟΠΕΚΕΠΕ, διά της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, για την αναπλήρωση της προκαταβολής ή των ιδίων κεφαλαίων, όταν αθροιστικά οι πληρωμές των πράξεων της ΟΤΔ στα υπομέτρα 19.2 και 19.3 ξεπεράσουν το 40% της προκαταβολής.

Για τον σκοπό αυτό, αποστέλλει στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας αίτημα μερικής πληρωμής των υπομέτρων 19.2 και 19.3, με τα συνημμένα δικαιολογητικά, σύμφωνα με σχετική εγκύκλιο του ΟΠΕΚΕΠΕ.

Άρθρο 34

Διοικητικός έλεγχος αιτήματος

μερικής πληρωμής ΟΤΔ

Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας πραγματοποιεί αναγνώριση και εκκαθάριση επί του συνόλου των δαπανών του αιτήματος μερικής πληρωμής, με βάση την αίτηση μερικής πληρωμής των ΟΤΔ και τα συνημμένα δικαιολογητικά που την συνοδεύουν.

Πριν την αποστολή της μερικής πληρωμής στον ΟΠΕΚΕΠΕ, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας πραγματοποιεί δειγματοληπτικό διοικητικό έλεγχο επί του 5% επί των δαπανών του εκάστοτε αιτήματος μερικής πληρωμής της ΟΤΔ.

Η διαδικασία αυτή αφορά έλεγχο, επί των αντίστοιχων αιτημάτων πληρωμής των δικαιούχων και επιτόπια επίσκεψη στον τόπο υλοποίησης της πράξης. Εξαιρούνται από τις επιτόπιες επισκέψεις άυλες ενέργειες. Το δείγμα των φακέλων πληρωμής των δικαιούχων, προκύπτει ηλεκτρονικά από το ΟΠΣΑΑ. Ο δειγματοληπτικός διοικητικός έλεγχος της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, οφείλει να έχει ολοκληρωθεί εντός 20 ημερολογιακών ημερών από την παραλαβή σχετικού υλικού από την ΟΤΔ και περιλαμβάνει, τις παρακάτω επαληθεύσεις:

1. νομιμότητα της ΕΔΠ σύμφωνα με το άρθρο 31 της παρούσης,

2. για τα στελέχη που έχει ορίσει η ΟΤΔ για την υλοποίηση - ολοκλήρωση των πράξεων, ως μέλη της ΕΠΠ δεν θα πρέπει να υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων, μέσω υποβολής κατάλληλης δήλωσης,

3. κατά πόσο το αίτημα είναι σύμφωνο με τον εγκεκριμένο προϋπολογισμό του έργου και το αντίστοιχο Τεχνικό Δελτίο Έργου,

4. τήρηση του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης του έργου,

5. ύπαρξη, κατά περίπτωση, των απαιτούμενων αδειών και βεβαιώσεων δημοσίων αρχών που διέπουν τη νομιμότητα υλοποίησης ή/και λειτουργίας της συγκεκριμένης πράξης,

6. την νόμιμη πραγματοποίηση των δαπανών για τις οποίες υποβάλλεται το αίτημα πληρωμής,

7. κατά πόσο η πράξη είναι λειτουργική και αποδίδει το προγραμματισμένο αποτέλεσμα σε σχέση με την πρόταση που υποβλήθηκε και εγκρίθηκε, στην περίπτωση του τελικού αιτήματος πληρωμής,

8. η εκπλήρωση των υποχρεώσεων του δικαιούχου κατά την διάρκεια υλοποίησης της πράξης (Άρθρο 18 της παρούσης).

Για τη διεξαγωγή του δειγματοληπτικού διοικητικού ελέγχου η ΟΤΔ αποστέλλει εντύπως φάκελο στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, με τα παρακάτω δικαιολογητικά:

1. Παραστατικά δαπανών και αποδεικτικά εξόφλησης αυτών σε φωτοαντίγραφα.

2. Κάθε έγγραφο / δικαιολογητικό που αποδεικνύει τη νομιμότητα της δαπάνης σε φωτοαντίγραφα.

Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας συντάσσει, σχετική Έκθεση Δειγματοληπτικού Διοικητικού Ελέγχου, στην οποία καταγράφονται, κατ' ελάχιστον, οι πραγματοποιηθείσες ελεγκτικές εργασίες, τα αποτελέσματα των επαληθεύσεων και τα μέτρα που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση των αποκλίσεων.

Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας καταχωρεί την εν λόγω έκθεση στο ΟΠΣΑΑ και την διαβιβάζει στην αρμόδια ΟΤΔ. Εφόσον δημιουργείται υποχρέωση επιστροφής μέρους ή του συνόλου της επιχορήγησης από κάποιον δικαιούχο, ακολουθεί η ανάκτηση μέρους ή του συνόλου της επιχορήγησης με την διαδικασία των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών.

Σε περίπτωση που ο δειγματοληπτικός διοικητικός έλεγχος έχει ευρήματα, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας οφείλει να αυξήσει το δείγμα στο 10%, επί των δαπανών του εκάστοτε αιτήματος μερικής πληρωμής της ΟΤΔ.

Στην περίπτωση όπου η ΟΤΔ ή μέλος αυτής, υποβάλει αίτηση πληρωμής, τότε αυτό συμπεριλαμβάνεται υποχρεωτικά στο δείγμα, πέραν του ποσοστού το 5%.

Κατά τη διενέργεια του δειγματοληπτικού διοικητικού ελέγχου, μπορεί να ελεγχθεί το εύλογο του κόστους των μηχανημάτων και του εξοπλισμού, εφόσον κριθεί σκόπιμο. Για το σκοπό αυτό, μπορούν να ζητηθούν από την ΟΤΔ πρόσθετα στοιχεία και πληροφορίες για την επαλήθευση του εύλογου κόστους.

Σε περίπτωση που περιέλθει σε γνώση της ΟΤΔ, έλεγχος που διενεργείται στο δικαιούχο από άλλους ελεγκτικούς φορείς, όπως Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων, ΔΟΥ, Πολεοδομία κ.λπ., θα πρέπει άμεσα αυτή να ενημερώσει την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας προκειμένου να διακοπεί η διαδικασία πληρωμής.

Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, διαβιβάζει το αίτημα μερικής πληρωμής της ΟΤΔ, στον ΟΠΕΚΕΠΕ, αφού πρώτα έχει εξασφαλιστεί η σχετική έγκριση διάθεσης πίστωσης.

Ο ΟΠΕΚΕΠΕ πιστώνει τον τραπεζικό λογαριασμό που διατηρούν αποκλειστικά για την εφαρμογή των υπομέτρων 19.2 και 19.3, οι ΟΤΔ.

Άρθρο 35

Δυνατότητα αύξησης του ποσοστού του Υπομέτρου 19.4 έως 25% των ΤΠ

Για την επίτευξη του στόχου του 10%, επί του προϋπολογισμού των υπομέτρων 19.2 και 19.3 που τεκμηριώνει το δικαίωμα των ΟΤΔ για αύξηση του ποσοστού του Υπομέτρου 19.4 έως 25% των ΤΠ, ισχύουν τα εξής:

α. Οι πράξεις που δύναται να συνηυπολογιστούν στο 10% είναι:

1. καινοτόμα έργα (στο σύνολό τους) ή καινοτόμες επενδύσεις (μέρος του έργου),

2. Πράξεις Συνεργασίας - Συνεργασία μεταξύ διαφορετικών παραγόντων, (Cluster), μεταξύ ομοειδών ή παρεμφερών επιχειρήσεων, με κοινά ή παρεμφερή προϊόντα που στοχεύουν στην ίδια τομεακή αγορά. (Δράση 19.2.7),

3. Διατοπικά και Διακρατικά προγράμματα συνεργασίας. (Υπομέτρο. 19.3).

β. Η επίτευξη του στόχου αυτού αποδεικνύεται με την συμβασιοποίηση των ποσών.

γ. Ειδικά για τα Διατοπικά και Διακρατικά προγράμματα συνεργασίας, ως συμβασιοποίηση ορίζεται η υπογραφή των συμβάσεων υλοποίησης των προγραμμάτων μεταξύ του συντονιστή και των εταίρων. Σε κάθε περίπτωση τα προγράμματα θα πρέπει να έχουν ενταχθεί.

δ. Την επίτευξη του στόχου πιστοποιεί Επιτροπή που ορίζει ο Γενικός Γραμματέας Αγροτικής Πολιτικής και Κοινοτικών πόρων από στελέχη της ΕΥΕ ΠΑΑ 2014 2020 σε συνεργασία με την ΕΥΔ ΠΑΑ 2014 2020, κατόπιν σχετικού αιτήματος της ΟΤΔ, με το οποίο προτείνεται και η κατάλληλη τροποποίηση του εγκεκριμένου ΤΠ.

Άρθρο 36

Υποχρεώσεις ΟΤΔ

Η ΟΤΔ έως τις 31-01-2020 συντάσσει την πρώτη απολογιστική έκθεση, σύμφωνα με σχετικό υπόδειγμα της ΕΥΕ ΠΑΑ 2014 2020, για τα πεπραγμένα του ΤΠ, στην οποία κατ' ελάχιστον αποτυπώνονται το πλήθος των προκηρύξεων, το πλήθος των προτάσεων που υποβλήθηκαν, οι ενταγμένες και απενταγμένες πράξεις, οι συμβασιοποιημένες πράξεις, το ποσό και το ποσοστό απορρόφησης των υπομέτρων 19.2 και 19.3, το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης εκάστοτε επενδυτικού σχεδίου σύμφωνα με τον φάκελο υποψηφιοτήτας και το εκτιμώμενο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης σύμφωνα με την πρόβλεψη της ΟΤΔ, το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα απορρόφησης, το καταγεγραμμένο επενδυτικό ενδιαφέρον (εφόσον υπάρχει) και οι προβλεπόμενες ενέργειες από την ΟΤΔ για τη δημοσίευση προκηρύξεων και τη συμβατοποίηση του υπολοίπου ποσού δημόσιας δαπάνης των υπομέτρων 19.2 και 19.3, του ΤΠ (εφόσον υπάρχει). Η πρώτη απολογιστική έκθεση αποστέλλεται στην ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 με κοινοποίηση στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας.

Επίσης παράλληλα με την υποβολή των παραπάνω στοιχείων, αναλύονται οι παράγοντες εκείνοι που συντέλεσαν στην εύρυθμη ή μη εφαρμογή του ΤΠ και τυχόν διορθωτικές κινήσεις που πρέπει να γίνουν.

Η ΟΤΔ έως τις 31-01-2021 συντάσσει την δεύτερη απολογιστική έκθεση για τα πεπραγμένα του ΤΠ με τα

ίδια στοιχεία που περιέχει και η πρώτη. Επιπρόσθετα, στην δεύτερη έκθεση δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στον σχολιασμό της εφαρμογής του ΤΠ το τελευταίο έτος, σε σχέση με τις προβλέψεις της πρώτης απολογιστικής έκθεσης. Η δεύτερη απολογιστική έκθεση αποστέλλεται στην ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 με κοινοποίηση στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας.

Η ΕΥΕ ΠΑΑ 2014 2020 σε συνεργασία με την ΕΥΔ ΠΑΑ 2014 2020, λαμβάνοντας υπόψη τα αναγραφόμενα στις δύο απολογιστικές εκθέσεις αλλά και τα στοιχεία που τηρεί η ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 ως αποτέλεσμα της Εποπτείας των ΤΠ, εισηγούνται κατά περίπτωση, για κάθε ΤΠ και ΟΤΔ ξεχωριστά, είτε την συνέχεια των ΤΠ ως έχουν, είτε την μείωση του Προϋπολογισμού των ΤΠ είτε την αύξηση του Προϋπολογισμού των ΤΠ.

Η ΟΤΔ οφείλει να αναρτήσει επεξηγηματικές πινακίδες στις εγκαταστάσεις της σύμφωνα με την στην παράγραφο 2.2.β, του Παραρτήματος ΙΙΙ, του καν. (ΕΕ) 808/2014.

Άρθρο 37

Τροποποίηση του Τοπικού Προγράμματος

Κατά τη διάρκεια εφαρμογής του ΤΠ, είναι δυνατή η τροποποίησή του. Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις δε θα πρέπει να επηρεάζουν την ολοκληρωμένη διάσταση του ΤΠ.

Η μεταφορά ποσών μεταξύ Θεματικών Κατευθύνσεων απαιτούν τροποποίηση του ΤΠ κατόπιν σχετικού αιτήματος της ΟΤΔ και έγκρισης από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, κατόπιν σύμφωνης γνώμης της ΕΥΕ ΠΑΑ 2014- 2020, ενώ η μεταφορά ποσών μεταξύ υποδράσεων της ίδιας θεματικής κατεύθυνσης του ΤΠ, πραγματοποιείται με απόφαση της ΕΔΠ, Η σχετικά απόφαση κοινοποιείται στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και στην ΕΥΕ ΠΑΑ 2014 - 2020.

Η προσθήκη νέας υποδράσης και η απενεργοποίηση υποδράσεων απαιτεί τροποποίηση του ΤΠ, αφού πρώτα η υποδράση που απενεργοποιείται έχει προκηρυχτεί τουλάχιστον δύο φορές και δεν έχει υπάρξει σχετικό επενδυτικό ενδιαφέρον. Κατάργηση ή προσθήκη θεματικής ενότητας επιτρέπεται και εξετάζεται ως τροποποίηση τοπικής στρατηγικής. Το σχετικό αίτημα τίθεται από την ΟΤΔ και εγκρίνεται από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, κατόπιν σύμφωνης γνώμης της ΕΥΕ ΠΑΑ 2014- 2020.

Οι υπερδευσεύσεις του προϋπολογισμού των προσκλήσεων, δεν συνιστούν τροποποίηση ΤΠ ή επιπλέον κατανομή πόρων, εκτός εάν οι πληρωμές του ΤΠ υπερβούν το 100% της δημόσιας δαπάνης του, βάσει των εν λόγω υπερδευσεύσεων. Στη περίπτωση αυτή απαιτείται πρόσθετη κατανομή πόρων.

Άρθρο 38

Παραλαβή Τοπικού Προγράμματος

Η παραλαβή του ΤΠ πραγματοποιείται μετά την περάτωση των ενταγμένων πράξεων, των υποδράσεών του, τη διενέργεια των απαιτούμενων διαδικασιών ελέγχου ολοκλήρωσης από την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020, την ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020 και την ολοκλήρωση του ελέγχου από τον ΟΠΕΚΕΠΕ, καθώς και την υποβολή τελικής έκθεσης υλοποίησης.

Άρθρο 39

Επιβολή κυρώσεων στην ΟΤΔ

κατά την εφαρμογή του Τοπικού Προγράμματος

Κατά τη διάρκεια εφαρμογής του ΤΠ θα επιβληθούν κυρώσεις στις ακόλουθες περιπτώσεις:

1. μη τήρηση των οδηγιών και υποδειγμάτων της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας,
2. δημοσίευση χωρίς την προηγούμενη έγκριση της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας,
3. σύνθεση επιτροπών αξιολόγησης και προσφυγών που δεν πληροί τους όρους και προϋποθέσεις που τίθενται,
4. μη ενημέρωση των ενδιαφερόμενων για το δικαίωμα υποβολής προσφυγών,
5. μη τήρηση των προθεσμιών για την υποβολή αιτήσεων στήριξης και υποβολής προσφυγών από δυνητικούς δικαιούχους, και οι οποίες θεραπεύονται μόνο με επανάληψη της διαδικασίας και οι οποίες οφείλονται σε υπαιτιότητα/συνυπαιτιότητα της ΟΤΔ, αναφορικά με τη διαδικασία προκήρυξης, επιβάλλεται ποινή ύψους 1% επί του προκηρυσσόμενου ποσού και μέχρι €5.000.

Σε περιπτώσεις ελέγχων δικαιούχων του υπομέτρου 19.2 και 19.3 από τους αρμόδιους φορείς του άρθρου 2 και σε περιπτώσεις διαπιστώσεων αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών ως αποτέλεσμα ελέγχων επιβάλλεται ποινή στην ΟΤΔ ύψους 5% επί του αχρεωστήτως καταβληθέντος ποσού και μέχρι 5.000€. Η κύρωση αυτή δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που κοινοποιούνται στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας προβλήματα και παρατυπίες, που διαπιστώνονται από την ΟΤΔ ύστερα από δικό της έλεγχο και αφορούν αποδεδειγμένα ενέργειες του δικαιούχου μετά την καταβολή της ενίσχυσης. Στις περιπτώσεις αυτές, η ΟΤΔ ενημερώνει εγγράφως την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, πριν την ημερομηνία διενέργειας του σχετικού ελέγχου. Οι κυρώσεις δεν επιβάλλονται στις περιπτώσεις που η παρατυπία δεν έχει αποτελέσει αντικείμενο διοικητικού ελέγχου ή επιτόπιας επίσκεψης της ΟΤΔ, πριν ή μετά την καταβολή της ενίσχυσης ή δεν αποτελεί αποδεδειγμένα υπαιτιότητα της ΟΤΔ.

Σε περίπτωση που συντρέχουν περισσότερες της μίας εκ των ανωτέρω περιπτώσεων, οι κυρώσεις επιβάλλονται σωρευτικά στην ΟΤΔ για κάθε μία από αυτές.

Μετά την διαπίστωση των ανωτέρω από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, ή την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014 -2020, ή την ΕΥΔ ΠΑΑ 2014 -2020, η ΟΤΔ καλείται να διατυπώσει εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών εγγράφως τις απόψεις της στον φορέα που έκανε την σχετική διαπίστωση.

Στην περίπτωση που η ΟΤΔ δεν υποβάλει στην προθεσμία αυτή, τις απόψεις της ή αυτές δεν κριθούν βάσιμες, ο φορέας που διαπίστωσε τις ανωτέρω παραβάσεις, εισηγείται την τροποποίηση της απόφασης έγκρισης του ΤΠ στην ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020. Η τροποποίηση αυτή επιφέρει μείωση των εγκεκριμένων πιστώσεων του υπομέτρου 19.4, ανάλογα με τις προβλεπόμενες κυρώσεις κατά τα ανωτέρω και εκδίδει σχετική απόφαση τροποποίησης. Οι πιστώσεις που αφαιρούνται από το υπομέτρο 19.4 δύναται να μεταφερθούν σε άλλα υπομέτρα ή υποδράσεις του ΤΠ μετά από σχετικό αίτημα της ΟΤΔ.

Άρθρο 40

Καταλογισμός ευθυνών

Οποιαδήποτε απώλεια, ζημιά ή βλάβη υφίσταται η ΟΤΔ, το προσωπικό της ή οι εκπρόσωποί της ή προκαλείται από αυτήν σε τρίτους κατά την εφαρμογή του ΤΠ, βαρύνει αποκλειστικά τον φορέα που έχει συστήσει την ΟΤΔ.

Άρθρο 41

Εποπτεία των Τοπικών Προγραμμάτων

Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και η ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 έχουν την αρμοδιότητα της Εποπτείας, της εφαρμογής των ΤΠ, από τις ΟΤΔ, άρθρο 60, καν. (ΕΕ) 809/2014.

Στο πλαίσιο της εποπτείας:

η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας διενεργεί δειγματοληπτικούς διοικητικούς ελέγχους επί:

1. των αιτήσεων στήριξης, κατά την διάρκεια της αντίστοιχης αξιολόγησης,

2. των αιτημάτων πληρωμής των δικαιούχων κατά την διάρκεια της αντίστοιχης διαδικασίας, η ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020:

1. αποφαινεται, για ζητήματα επιλεξιμότητας δαπανών ή πράξεων κατόπιν σχετικών ερωτημάτων της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας ή των ΟΤΔ,

2. εγκρίνει την τροποποίηση των μελών (φορείς) της ΕΔΠ κατόπιν σχετικού αιτήματος της ΟΤΔ,

3. πραγματοποιεί δειγματοληπτικούς διοικητικούς ελέγχους του άρθρου 48, καν. (ΕΕ) 809/2014, βάσει δείγματος,

4. συντονίζει την ενιαία εφαρμογή της παρούσας απόφασης σε όλες τις Περιφέρειες της χώρας και μεταξύ των ΟΤΔ και των ΕΥΔ (ΕΠ) των οικείων Περιφερειών.

Επίσης στα πλαίσια της Εποπτείας των ΤΠ, η ΕΥΕ ΠΑΑ 2014 - 2020:

1. υποστηρίζει τους δικαιούχους των ΤΠ, τις ΟΤΔ, τις ΕΥΔ (ΕΠ) των Περιφερειών μέσω της συνεχούς παρακολούθησης και βελτίωσης του θεσμικού πλαισίου, σε σχέση με την εφαρμογή των ΤΠ,

2. ελέγχει την εξασφάλιση των στόχων που τέθηκαν κατά την υποβολή των ΤΠ,

3. διασφαλίζει την επιλεξιμότητα των ενεργειών σε όλες τις Περιφέρειες εφαρμογής των ΤΠ και σύμφωνα με τις αναπτυξιακές πολιτικές του ΥΠΑΑΤ,

4. μεριμνά να αποφευχθεί κάθε φαινόμενο «σύγκρουσης συμφερόντων», ανάμεσα στην ΟΤΔ ως δικαιούχο, την ΕΔΠ ως κύριος παράγοντας λήψης αποφάσεων για ΤΠ και των Περιφερειών ως Φορείς, με δεδομένα: αφενός τις ιδιαιτερότητες που προκύπτουν από το Ενωσιακό Δίκαιο για την εφαρμογή των ΤΠ και αφετέρου την αποκέντρωση των εξουσιών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΠΙΝΑΚΙΔΑΣ ή ΑΦΙΣΑΣ Α3

	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ	 ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη	 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ DE LEADER
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2014-2020			
ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ:			
ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ:			
ΒΑΣΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΠΡΑΞΗΣ:			
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ:			
ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ:			
ΜΕ ΤΗ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ			
	ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ		
Η ΕΥΡΩΠΗ ΕΠΕΝΔΥΕΙ ΣΤΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			

25%
τουλάχιστον

Άρθρο 42
Τελικές διατάξεις

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 30 Νοεμβρίου 2017

Ο Υπουργός

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Την ευθύνη για την εκτύπωση, διαχείριση και κυκλοφορία των φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, (ΦΕΚ) στην έντυπη και ηλεκτρονική έκδοση, έχει το **Εθνικό Τυπογραφείο** το οποίο αποτελεί δημόσια υπηρεσία η οποία υπάγεται στο Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Το Εθνικό Τυπογραφείο έχει επίσης την ευθύνη για την κάλυψη των εκτυπωτικών αναγκών του Δημοσίου. (ν. 3469/2006, Α' 131).

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΕΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

Η ηλεκτρονική μορφή των ΦΕΚ διατίθεται δωρεάν από την ιστοσελίδα www.et.gr. Για τα ΦΕΚ που δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωρισθεί στην πιο πάνω ιστοσελίδα δίνεται η δυνατότητα δωρεάν αποστολής με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, μετά από αίτηση που υποβάλλεται ηλεκτρονικά με τη συμπλήρωση ειδικής φόρμας.

Η έντυπη μορφή των ΦΕΚ διατίθεται για μεμονωμένα φύλλα με το ανάλογο κόστος από το τμήμα Πωλήσεων απευθείας ή με ταχυδρομική αποστολή μέσω αίτησης παραγγελίας στα ΚΕΠ, ενώ για ετήσια συνδρομή από το τμήμα Συνδρομητών. Το κόστος για ασπρόμαυρο ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1€, προσαυξανόμενο κατά 0,20€ για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού. Το κόστος για έγχρωμο ΦΕΚ είναι 1,50€ από 1 έως 16 σελίδες, προσαυξανόμενο κατά 0,30€ για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού.

Τρόπος αποστολής κειμένων προς δημοσίευση

- Τα κείμενα για δημοσίευση στο ΦΕΚ, από όλες τις δημόσιες υπηρεσίες και τους φορείς του δημόσιου τομέα, **αποστέλλονται στην διεύθυνση webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.
- Οι περιλήψεις Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων, αποστέλλονται στην ηλεκτρονική διεύθυνση dds@et.gr με τη χρήση απλού ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
- Κατ' εξαίρεση, πολίτες οι οποίοι δεν έχουν αποκτήσει προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, μπορούν να αποστέλλουν ταχυδρομικά ή να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση αποτυπωμένα σε χαρτί, στο Τμήμα Παραλαβής Δημοσιευτέας Ύλης.

Πληροφορίες σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την πώληση των τευχών και τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες θα βρείτε στην ιστοσελίδα μας και στη διαδρομή Εξυπηρέτηση κοινού - τμήμα πωλήσεων ή συνδρομητών. Επίσης στην ιστοσελίδα μπορείτε να αναζητήσετε πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, εφόσον γνωρίζετε τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Τον ΚΑΔ εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΚΑΛΥΨΗ ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ του Δημοσίου και των φορέων του

Το Εθνικό Τυπογραφείο μετά από αίτημα φορέα του Δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει κάρτες, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους, φακέλους αλληλογραφίας, κ.ά. Επίσης σχεδιάζει και κατασκευάζει σφραγίδες.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054

ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΚΟΙΝΟΥ

Πωλήσεων: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)

Συνδρομητών: (Ημιόροφος, τηλ. 210 5279136)

Πληροφοριών: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)

Παραλαβής Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30

Ιστοσελίδα: www.et.gr

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία της ιστοσελίδας: helpdesk.et@et.gr

Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: webmaster.et@et.gr

Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: grammateia@et.gr

